

ΕΚΚΙΝΗΜΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

(ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΑΣ)

ΑΠΑΝΤΟΥΝ :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ :

ΟΡΕΣΤΗΣ ΛΑΣΚΟΣ

Ν. Δ. ΠΑΠΠΑΣ

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

† ΜΑΡΙΑ ΖΑΜΠΑ

ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

Α. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΓΡΗΣ

ΑΔΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡ. ΜΠΡΑΪΤΜΑΝ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Π. ΚΛΩΝΑΡΗΣ

ΜΑΡΙΚΑ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Θ. ΚΟΥΣΤΟΥΡΟΣ

ΞΑΝΘΟΣ ΛΥΣΙΩΤΗΣ

ΣΟΦΗ ΖΥΓΟΜΑΛΑ

«Καλοκαιρινό μεσημέρι»

«Οί Συνάδερφοι»

«Όταν στοχαστώ»—«Έάν... δέν γάνουμε λεφτά»

«Σε λήκυθο—Πεντάστιχο»

«Δύο μικρές Κυρίες»

«Η αγάπη ένας παράδεισος»

«Τό Ναυαγισμένο μπουλούκι»

«Ποιός ξέρει κι' άν...»

«Οί Βαρυποινίτες» (Μετάφραση απ' τόν Ρούσσο: Ν. Λυκαρδόπουλου)

«Τό τραίνο»

«Έρμος» (Έπαινος διγωνισμού διηγημάτων)

«Κυμάτιζαν»

«Θερμαστές»

«Κηφισιά»

«Στό πάγκο»

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ : ΜΙΧ. ΧΑΝΝΟΥΣΗ : (Μάρκου Τσιριμάκου : «Τραγούδια του πόνου», Μπάμπη Νίντα : «Άυλες μορφές», Χρυσάνθης Ζιτσαίας : «Θλιμμένοι σκοποί»)—ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ : (Άλέκου Φράγκου : «Στιγμές τής Έπαρχίας»)—ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ : ΓΙΑΝΝΗ ΣΙΔΕΡΗ : (Ζ. Ντεβίλ : «Ταβάριτσο», θέατρον Κοτοπούλη, —Άλ. Λιδωρίκη : «Λόρδος Βύρων», Έθνικόν θέατρον, —Βούλιππου : «Βάρδα μπρός» θέατρον Άργοροπούλου, —Θ. Συναδινού : «Ό παλιμάτσος», θέατρον Άργοροπούλου—Ρ. Σπίτσερ : «Έρωσ χωρίς λόγια», θέατρο Κοτοπούλη.—ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ : ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ : (Έκθεση Εθ. Ίωαννίδη, Γκαλερί Στρατηγοπούλου),—ΜΟΥΣΙΚΗ : Θ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ : (Requiem Berlioz—Συναυλία έργων Πετρίδη—Συναυλία Λάση και Ίδας Μαργαρίτη—Χορωδία : Γλυκοφριδή—Ρεσιτάλ δ. Μπαρούρη, —ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ—ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.

ΦΥΛΛΟ

ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ

ΧΡΟΝΟΣ Β'

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

ΑΠΡΙΛΗΣ

1934

"ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ,"
ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Τυπογραφεία: Τσαμαδού 44 Πειραιώς

ΤΗΛΕΦΩΝΟ 40.949

Γράμματα—Εμβλήματα

Ν. ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΝ

Λεωζάχους 18—Πειραιά

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ἐξωτερικοῦ	χρόν. 1 1/2 δολ.
Ἐσωτερικοῦ	» 50 δρχ.
	ἑξάμ. 30 »
Αἴγυπτος καὶ Κύπρος	8 Σελλίγια
Δωδεκάνησα	25 Λιρεττες

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 5

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ

"ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ,"
(LE DEPART)
REVUE MENSUELLE LITTERAIRE

Lettres et Mandats Poste

N. AIVALIOTIS

Leocharous 18—Pirée

Imprimerie: Tsamadou 44

ABONNEMENTS

Etranger pour une année	1 1/2 doll.
Grece	» 50 drach.
Egypte et Chypre	8 shillings
Rodi	25 lirettes

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Εἶναι οἱ στιγμές πού στούς ἀγρούς μέ τούς στομάχους τῶν ὑγρούς, οἱ φλογισμένοι τζιτζικες μέ νευροσπάστων πήδους, μέσα στόν πυρετό τῆς Γῆς,—παίγνια μιᾶς κάποιας προσταγῆς— κρίζουν στριγγά γιά τήν ἱερή διαιώνηση τοῦ εἴδους!...

Εἶναι οἱ στιγμές ὅπου γυμνά μπρός στά τσαντήρια τὰ πυκνά, νέα κορίτσια ὁ πίθηκος θωρώντας τῶν τσιγγάνων, σ' ἦν ὑφικάμινο τοῦ ἡλιοῦ μέ τή γκριμάτσα ἑνός φιλιού ξεσπάει σέ τρίλλισμα τρελλό τῶν διασταλτῶν τοῦ ὀργάνων!...

Εἶναι οἱ στιγμές πού οἱ Μοναχοί μέσ' στά κελιά τῶν μοναχοῦ, μέ μάτια ὡς Οἴκων Ἀνοχῆς δυό πορφυρά λαμπιόνια, θωροῦν ὡς ὀραματισμούς τοῦ Βελζεβούλ τούς πειρασμούς, νά ὀρχιοῦνται ὀμπρός, σκορπώντας τους τῆς ἀμαρτίας τ' ἀφίονια!..

Εἶναι οἱ στιγμές, στό λαύρο φῶς, πού ὁ ξαναμμένος ἀδερφός μέσ' ἀπ' τή θέρμη τήν ἀβρή τοῦ ἀτμώδους κρεββατιοῦ του, τή γύμνια ἀντίκρυ τήν ἱερή τῆς ἀδερφῆς του ἀχνοθωρεῖ, μ' ὑπουλο κάτι στόν κανθό τοῦ ἡμίκλειστου ματιοῦ του!...

Κι' εἶναι οἱ στιγμές, ὅπου κι' ἐγώ κάτω ἀπ' τῆς λαύρας τὸ ζυγό, καί μέσ' στούς πύρινους καπνοῦς τῆς Αἰτνικῆς σαρκός μου, νοιώθω νά βράζη κοχλαστά τὸ σπέρμα ἐντός μου, ὡς νά ζητᾶ νά πλημμυρίση ἀγέρωχα τή μήτρα ὄλου τοῦ κόσμου!...

(Ἀπό τὸ «Φίλμ τῆς Ζωῆς»)

ΟΡΕΣΤΗΣ ΛΑΣΚΟΣ

ΟΙ ΣΥΝΑΔΕΡΦΟΙ

Ἡ ὑπερηφάνεια μας ὡς ἰδιότροπη ἑταίρα τὴν προτομή τῆς ρέμβης ὀρθεῖ, μέ σχῆμα κεφαλῆς. Ἡ στοῦ Αἰγαίου τὴν ἀγνοια, ἢ στῆς Ἀττικῆς τὴν μάταιη ἐσπέρα θρηνεῖ ὁ Σκαρίμπας, ἢ Μπούμη, ὁ Λάσκος, ὁ Κανελλῆς!

Ἄγνωστοι μεταξύ μας, συνεννοοῦμαστε σάν ἐρωτευμένοι μέ τούς ἐκλεκτούς, πού ἐνδύονται οἱ μοναξιάς μας, ἤχους. Τὰ μυστικά μας τὰ διαβιβάζουμε σάν νέοι ἐρωτευμένοι μέσα ἀπ' τούς τυπωμένους μας τούς στίχους.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ

ΟΡΕΣΤΗ ΛΑΣΚΟΥ:

"ΤΟ ΦΙΛΜ ΤΗΣ ΖΩΗΣ,"

Ἡ πιὸ παράξενη μὰ κι' ἡ πιὸ ἐνδιαφέρουσα ποιητικὴ συλλογὴ τῶν τελευταίων χρόνων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΧ. 50

Στέλλνεται μέ ἰδιόχειρη ἀφιέρωση τοῦ ποιητῆ σ' ὅποιον ἐμβάζει τὴν ἀξία του στῆ Δ)ση: **Ὁρέστην Λάσκον, Ἐλευσίνα.**

Κι' όταν αναδύεσαι απ' τῶν ἐκστάσεων τοὺς καπνούς
καὶ τὴν πραγματικότητα δὲ θέλεις νὰ πιστέψεις,
τὸ ἄσπρο κεφάλι τῆς πολλῆς σου πείρας φέρνει ὁ νοῦς
στεφανωμένο απ' τὶς ἀπίθανές σου βλέψεις.

Μὰ, τί ἐκάναμε τόσα φθινόπωρα, τόσες ἀνοιξεις ;
"Ὅλα τὰ ρόδα ἐκκίνησαν νὰ βροῦν τοὺς προορισμούς σου.
"Ὅλοι, ὅπως κι' ἐσύ, οἱ συνάδερφοι, τὰ νεῦρα τοῦ χρησμοῦ σου
τὰ ἐτάνουσαν ἔτσι ἄσκοπα, στὸ «ἤξεις καὶ στὸ ἀφίξεις»...

Σοβαρὸς ἢ ἀστεῖος, ἐπάτησες τοὺς χρόνους
σάν κατάσπρα ἀπογεύματα εὐχαρίστου διαδρομῆς.
Ποῦ εἴσουν ὠραία ἀπόκριση τῶν στίχων, σάν ἐμεῖς
περάσαμε τοὺς κύκλους μας σὰ νέοι, πού ἀφήκαν μόνους ;

Κι' ὡς τὰ ὄνειρά μας πού ἔζησαν μὲ ἀνθοὺς καὶ προσμονές
θὰ πέσουν μὲς στοῦ μηδενὸς τὸν κύκλο κουρασμένα,
τὰ ποιήματά μας, πού εἴτανε μοναδικές χαρές,
θὰ μείνουν ἄνθη, κρίμα !, τόσο ὀλίγο εὐωδιασμένα...

Τρίαινα

Ν. Δ. ΠΑΠΙΑΣ

ΟΤΑΝ ΣΤΟΧΑΣΤΩ...

"Ὅταν στοχαστῶ τί κάνω
μὲ τὴν τύχη μου τὰ βάνω,
ἄεργος καὶ νωθρὸς νὰ μὲνῶ
σὰ γεράκι χτυπημένο.

Μέσα σὲ ὄνειρο γυρίζω,
ὄνειρο κακὸ καὶ γκριζό
κι' οὔτε θέλω νὰ προσέξω
τὸ τί γίνεται παραέξω.

Λὲς δὲν ἔνοιωσα ποτέ μου
τὸ ἄβρὸ πνόισμα τοῦ ἀνέμου,
τίποτα πού νὰ μοῦ δίνει
τοῦ αὐλοῦ κόσμου τὴ σαγήνη.

Μῆτε χάρδι, μῆτε κάτι
πού γεννᾷ γλυκειὰν ἀπάτη,
πάντα μέσα μου ρημάδια
κι' ἢ καρδιά μου κούφια καὶ ἄ-
[δεια.

Τί νὰ προσδοκῶ ;—Ποιὸς ξαίρει !—
Γράφω ὡστόσο μὲ τὸ χέρι,
καθὼς σκύβω ἀργὸ τὸ σῶμα,
κύκλους ἄμετρος στὸ χῶμα.

Ὁ ἄλλος δρόμος

ΕΑΝ... ΔΕΝ ΚΑΝΟΥΜΕ ΛΕΦΤΑ

Ὁ Λάσκος τῶπε, ὀρθά - κοφτά :
«Πρέπει νὰ κάνουμε λεφτά» !

Δίχως αὐτὰ πᾶνε ὅλα στράφι,
μένει κι' ἢ Λούση του στὸ ράφι,
μένει κι' ὁ Ὁρέστης ρέστος—φεῦ !—

κι' ἢ λύρα του—καῦμένη Ὀρφεῦ,
μπράβο κατάντια πού τὴν εἶχες !—
μένει βουβὴ καὶ... βγάζει τρίχες...
Μένει κι' ἢ Ἀμέρিকা, πού λές,
δίχως ἀράδα ἐπιστολές,
γιατί καὶ μιὰν ἄν γράψει λέξη
θέλει (σὺν -πλήν) δραχμοῦλες ἔξη...
Μένει κι' ἢ ὀθόνη ξαφνικά
δίχως σενάρια τραγικά
κι' ἄς ὄνειρεύεται τοῦ κακοῦ
καινούργια δίκη ἢ Δεκουλάκου...
Μένουν τὰ μέντιουμ ξυπνητὰ,
γιατί κι' αὐτὰ θέλουν λεφτά,
μένει κι' ἢ νῆσος τῆς Χαβάι
σάν ψεύτικο ὄνειρο, πού πάει...
Καὶ μένει ἀκόμα δίχως κῶκ
τὸ τραῖνο τοῦ Βλαδιβοστόκ
καί...μένει ὁ Λάσκος πού τὸ βλέπει
μὲ τὸ εἰσιτήριο στὴν τσέπη !

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

Σατυρικά

ΣΕ ΛΗΚΥΘΟ...

Σὲ λήκυθο ἀκριβὴ πῶχω σκαλίσει
μὲ τέχνη ζωντανεύτρας θαυμαστή,
τὸ μῦρο τῆς ψυχῆς μου τῶχω κλείσει
μὴν ἄδικα χυθῆ καὶ σκορπιστή.

Καὶ μὲ σφραγίδα μιὰ μαλαματένια
τὸ σφράγισα ἀξεθύμαστο κι' ἄγνὸ
νὰ μένη μὲ στοργὴ τὸ κρύβω κι' ἔννοια
τὸ μόνο μου τὸ βίος τάληθινό.

Γιατί σταλιά -σταλιά τῶχω μαζέψει
καὶ τὸ φυλάγω σάν τὸν θησαυρὸ
γὰ σὲ πού ζῆς στὴν κάθε μου τῆ σκέψη,
γὰ σένα, ὦ ποθητέ, πού καρτερῶ !

ΠΕΝΤΑΣΤΙΧΟ

Μονάχη μὲ τὴν πίστι καὶ τὸν πόνο,
τοῦ λιβανιοῦ ὁ καπνὸς σάν πάει νὰ σβύση
καὶ σκοτεινιάζουν οἱ ὄψεις τῶν μαρτύρων
ἐκστατικὴ ἢ ψυχὴ μου θὰ σκορπίση
τὸν θησαυρὸ τῶν μουσικῶν τῆς μύρων.

(*Ἀνέγδοτα)

†ΜΑΡΙΑ ΖΑΜΠΑ

ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗ

ΔΥΟ ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΡΙΕΣ

Ἡ Νίτσα πήρε μιὰ ἀπὸ τὶς μικροῦλες φωτογραφίες ποὺ ἦταν σκορπισμένες στὰ γόνατά της, τὴν ἔφερε στὰ χεῖλιά της κ' ἔστρεψε τὴν ἔκρουσε σ' ἕναν κίτρινο φάκελο.

—Μοῦ φαίνεται δὲ θὰ τὸ χορτάσω ποτέ μου, εἶπε, καὶ κοίταξε λοξὰ τὴ Ρένα.

—Ἀλήθεια... εἶναι τόσο χαριτωμένο... Σωστὸ ἀγγελουδι... Πρόσεξε τὸ χεράκι του ἔτσι ποὺ κοιμάται... ἀπάντησε, ἡ Ρένα, καὶ τῆς ἔδειξε μιὰν ἄλλη φωτογραφία.

Ἡ Νίτσα, βάλθηκε νὰ τὴν κοιτάζει ἀμίλητη. Ἔπειτα σιγῶπε:

Θὰ ἤθελα νὰ ἔμενε χρόνια πολλὰ τόσο μικρούλικο...

—Κι' ὅμως... νομίζω κάθε ἄλλη στὴ θέση σου θὰ βιαζόταν νὰ τὸ βλέπε μεγαλωμένο...

Ἡ Νίτσα, ἐσήκωσε τὰ μάτια της ἀπὸ τὶς φωτογραφίες, χαμογέλασε καὶ συλλογίστηκε...

—Ἐρχονται στιγμὲς ποὺ κι' ἐγὼ τὸ ἐπιθυμῶ... Συναχὰ τὶς νύχτες κάθονται ὄρες ὀλόκληρες στὸ προσκέφαλό του καὶ τὸ φαντάζομαι πὺς θάναί σὰ θὰ γίνει δέκα... δεκαπέντε καὶ εἴκοσι χρόνων... Καὶ βιάζομαι νὰ περάσουν τὰ χρόνια... Μὰ πάλι, λογαριάζω, ὅσο μεγαλώνει τόσο θὰ φεύγει μακριὰ μου...

—Ὅχι δά...

—...στὴν ἀρχὴ τὸ παιχνίδι, ἔπειτα τὸ σκολεῖο καὶ παραῦστερα ὁ ἔρωτας, ποὺ θὰ μοῦ τὸ πάρει γιὰ πάντα ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου...

—Ἀκριβῶς ὅ,τι ἔγινε μὲ μᾶς... Ὅ,τι γίνεται μὲ τὰ παιδιὰ ὅλου τοῦ κόσμου... Δὲν πιστεύω ὅμως κι' ὁ ἄντρας σου νὰ κάνει τὶς ἴδιες σκέψεις μὲ σένα, ἀπάντησε ἡ Ρένα καὶ σηκώθηκε ν' ἀνάψει τὸ φῶς.

Κι' ἡ παρατήρησή της ἦταν σωστή. Δὲν εἶχαν περάσει πολλές μέρες ποὺ ὁ ζωγράφος Λέων Βρανᾶς ἔλεγε στὴ γυναῖκα του, φτιάζοντας τὸ πρῶτο πορτραῖτο τοῦ γιου του: «Φαντάσου με, Νίτσα, ἔπειτα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια... Ἐγὼ θάμα πενηντάρης καὶ θάχω ἕνα γιὸ εἴκοσι χρόνων. Δυὸ καλοὶ φίλοι, ποὺ θὰ συμφωνοῦμε σ' ὅλα καὶ ποὺ μονάχα στὰ ζητήματα τῆς τέχνης θὰ διαφωνοῦμε... Θὰ βρίσκει, ὁ μερμπάντης, τὰ ἔργα μου πολὺ σχεδιασμένα καὶ τὸ χρῶμα μου διόλου τολμηρό... Ἐγὼ θὰ θυμῶνω κι' αὐτὸς θὰ γελᾷ, ξέροντας πὺς τὸ δίκιο εἶναι μαζί του... Ὅ,τι γίνεται σωστὸς κανεὶς καὶ θάῤοι σὺ νὰ μᾶς συμβιβάζεις...»

Κι' ἡ Νίτσα, εἶπε στὴ φίλη της τὰ λόγια τοῦ ἀνδρός της, προσθέτοντας!

—Βλέπεις δὲ θὰ μοῦ ἀροῦνται τὸ δικαίωμα τῆς κοιτικῆς...

Ἡ Ρένα ἀπάντησε:

—Κάποτε ζωγράφιζες κι' ἐσὺ... Ἔτσι ἡ γνώμη σου ὅσο νάναί θὰ βαρραίνει...

—Πολὺ σωστά!... Κάποτε ζωγράφιζα κι' ἐγὼ!... Κάποτε, σιγῶπε ἡ

Νίτσα καὶ χαμογέλασε.

—Τὸ λὲς μὲ κάποιον πόνο... Μὰ νομίζω τίποτα δὲν σ' ἀναγκάζει νὰ ἐξακολουθήσεις... Ὅταν ἦσουν στὸ Πολυτεχνεῖο μοῦ ἔλεγες: «ἀγαπῶ τὴν τέχνη μου καὶ δουλεύω γιατί φιλοδοξῶ νὰ δημιουργήσω κάτι».

—Ρένα, ἔγινα μητέρα... τὸ ξεχνᾷς...

—Δὲν τὸ βρίσκω ἀρετὸ, πῆγε νὰ πεῖ ἡ Ρένα.

Ἡ Νίτσα τὴν πρόλαβε:

—...κι' ἡ φιλοδοξία αὐτὴ στράφηκε τώρα κάπου ἄλλου... πὺς ὀρηκτικὴ κι' ὀλοτέλα ἀποκλειστικὴ. Στὸ παιδί μου.

Οἱ δυὸ μικρὲς κυρίες σοπάσανε γιὰ λίγο καὶ περιέμεναν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη νὰ ξαναμιλήσῃ πρῶτη.

—Ναί, στὸ παιδί μου... Ξανάπε ἡ Νίτσα κι' ἔκρουσε τὸν κίτρινο φάκελο μὲ τὶς φωτογραφίες στὴν τσάντα της.

Ἡ Ρένα χλωμάσε καὶ σὰ γιὰ νὰ πεῖ κάτι ψιθύρισε:

—Καταλαβαίνω...

—Ἴσως νὰ μαντεύεις μόνο... Θὰ τὸ νιώσεις μονάχα σὰ βρεθεῖς στὴ δική μου θέση... σὰ γίνεις κι' ἐσὺ μητέρα... τότε ποὺ θὰ χαίρεσαι μονάχα σὰ χαίρεται τὸ παιδί σου καὶ ποὺ θὰ πονεῖς μονάχα σὰν πονεῖ αὐτό...

—Πόσο σὲ ζηλεύω, εἶπε ἡ Ρένα κι' ἕνα δάκρυ κύλησε ἀπὸ τὰ μάτια της.

—Τὸ γέλιο τῆς Νίτσας γιόμισε τὸ στενόχωρο σαλλόνι... Οἱ δυὸ μικρὲς κυρίες κοιτάχτηκαν ὑποπτα.

—Νὰ μὲ ζηλεύεις γιὰ κάτι ποὺ εἶναι στὸ χέρι σου ν' ἀποχτήσεις καὶ μάλιστα τόσο εὐχάριστα!... εἶπε ἡ Νίτσα ἔξακολουθώντας νὰ γελᾷ.

Ἡ Ρένα, πειραγμένη παρατήρησε:

—Βρίσκεις, λοιπόν, ἀδικαιολόγητους τοὺς δισταγμούς μου;

—Ὦ! μὰ τὴν ἀλήθεια πολὺ δικαιολογημένους... Δὲν εἶναι μικρὸ πρῶμα νὰ παραμορφωθεῖς καὶ νὰ περπατᾷς σὰν πάπια... μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα μπροστὰ στὴν κοιλία σου γιὰ νὰ κρύβεται ἡ ἀσκήμια της...

—Γνωρίζομαστε ἀπὸ παιδιὰ κι' ὅσο θυμῶμαι ποτέ σου δὲ μ' εἰρωνεύτηκες, εἶπε ἡ Ρένα μὲ παράπονο.

—Κάνω κάτι χειρότερο, ἀγαπητή μου... σὲ κατηγορῶ...

—Ἡ ἄλλη εἶναι τόσο ὁμορφὴ κι' ὁ ἄντρας μου δὲν τὴν ξέχασε...

—Ἔχεις λόγους νὰ τὸ πιστεύεις;

—Ναί...

—Χειροπιαστούς;

Ἡ Ρένα σάπασε. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι καὶ στέναξε. Ἡ ἄλλη μικρὴ κυρία τὴν πλησίασε, πήρε τὸ χέρι της στὰ δικά της καὶ εἶπε:

—Ὑποψίες... Μ' ἂν πραγματικὰ δὲν τὴν ξέχασε κι' ἂν δὲν τὴν ξεχάσει ποτέ θὰ φταῖς ἐσὺ... ποὺ τοῦ τὴ θυμίζεις μὲ τὶς ζήλιες, τοὺς τρόπους καὶ τὶς μικρότητές σου, ἂν θέλεις...

—Εἴχαμε νὰ ἰδωθοῦμε δεκαπέντε μέρες, ἔκανε ἡ Ρένα.

—Ζήτησε τὴν ἀφορμὴ στὶς μητρικὲς μου φροντίδες...

—...κι' ἦρθες σήμερον νὰ μὲ ταπεινώσεις...

—Νὰ σὲ σωφρονίσω, ἀγαπητή μου...

—Κι' όμως αν ήξερες!... "Αν ήξερες! είπε η Ρένα και γέροντας στον όμο της φίλης της άρχισε να κλαίει ασυγκράτητα.

"Η Νίτσα, θέλησε κάτι να πει, μα δεν τόλμησε. Και μόνο έπειτ' από μακρυνά σιωπή, σά να πήρε μεγάλη απόφαση, έσκυψε στ' αυτί της Ρένας και σιγώπε:

—Τά ξερό όλα... Την κατάσταση σου και τι σκοπεύεις να κάμεις...

—Σου τ'ό είπε ο άντρας μου; ρώτησε η Ρένα κατάπληχτη.

—"Ηλθε στο σπίτι μου ξεπίτηδες... "Ηταν σαν έτοιμος να κλάψει...

«Δεν μπορώ, μου είπε να την πείσω ν' αλλάξει γνώμη».

"Η Ρένα, έννευρισμένη τώρα τινάχτηκε, προχώρησε στο παράθυρο που έβλεπε στο δρόμο κι' απότομα είπε:

—"Αφσέ με... Μή μου μιλάς πιά για όλ' αυτά... Δέ θέλω... άκοϋς;.. δέ θέλω...

—Πολύ καλά... Κι' όμως θάπρεπε να καταλάβεις τι πās να κάμεις...

Φοβούμαι πώς κάποτε θά τ'ο μετανοιώσεις... όταν θ'άναι πιά πολύ άργά...

"Η Ρένα, ξαναγύρισε στο ντιβάνι, έπεσε εξαντλημένη και μέσα σέ λυγμούς παρακαλούσε τή φίλη της να μη τ'ο πει σέ κανένα.

—"Ορκίσου μου πώς δέ θά τ'ο μάθουν τ' αδέλφια μου, ούτε ο πατέρας...

—Μ' αυτός θά πέθαινε από τόν καϋμό του, είπε η Νίτσα.

Και παίροντας τά πράματά της για να φύγει συμπλήρωσε:

—Προχτές άκόμη μου έλεγε: «αν δεν ήταν τουλάχιστο γιατρός ο γαμπρός μου θά μπορούσα να έλπιζω... Κάποτε θά ξεγελιόταν κι' αυτός όπως τόσο άλλοι...»

—Δεν πρέπει να τ'ο μάθει ποτέ, έλεγε η Ρένα κλαίγοντας.

Κι' ή άλλη μικρή κυρία:

—Μην κάνεις έτσι... σκέψου πώς κρατάς μέσα σου μια τόσο δά μικρούτσικη ζωούλα, που δέ σηκώνει από στενοχωρίες... Και τώρα φεύγω...

Είμαι ώρα να θηλάσω τ'ο μικρούλη μου... λοιπόν; να τ'ο αναγγείλω πώς θ' αποκτήσει έναν καλό φίλο;...

—Δεν πρέπει, να τ'ο μάθει κανείς, ξανάπε, η Ρένα, με πείσμα.

«Πόσο άλλαξε μέσα σέ λίγον καιρό» σκέφτηκε η Νίτσα φεύγοντας, χωρίς να παρατηρήσει πώς κι' αυτή ή ίδια είχε γίνει τόσο αλλοιώτικη από τότε που έπανσε ν' άνήκει ολότελα στον εαυτό της.

ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

Η ΑΓΑΠΗ ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

"Ενας ποιητής τραγούδαε δακρυσμένος:

—"Η "Αγάπη, ένας παράδεισος χαμένος

Καλότυχοι οί παλαιοί που τόν γνωρίσαν,

Σήμερα πειά τ'α αισθήματα όλα σβήσαν.

"Η αγάπη, ένας παράδεισος χαμένος

Στους στίχους μόνο ζή δσων τόν ύμνησαν,

Σήμερα πειά τ'α αισθήματα όλα σβήσαν—

φωνάζει ο ποιητής, πουν' πονεμένος.

Α. Α. ΠΑΠΑΝΑΡΕΟΥ

ΣΚΙΤΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΣΜΕΝΟ ΜΠΟΥΛΟΥΚΙ

(*"Ενα άθλιο επαρχιακό καφενείο, εκεί που έπαιζε ο Θίασος τ'ο Ζαρμπάντα. Τρεις - τέσσερες άνδρες κάθονται σ' ένα τραπέζι και παίζουν κοντσίνα. Σ' ένα άλλο τραπέζι ή Νίτσα, μια νέα και συμποθητική κοπέλλα, συνομιλεί με τόν Γιώργο. "Ολοι αυτοί είναι ήθοποιοί τ'ο Θιάσου. Οί θαμώνες τ'ο καφενείου, άξεστοι και άγράμματοι ως επί τ'ο πλείστον χωρικοί, τούς κοιτάζουν σαν φαινόμενα. "Εξω βρέχει. "Ο ιδιοκτήτης τ'ο καφενείου Νταφάσης χασκογελάει πίσω από τ'ο «μπάγκο» με κάποιο κομψευόμενο μεσόκοπο, τόν μεγαλέμπορο Φαρδούλη.)*

Νίτσα (προς Γιώργο). Μα ναί σου λέω...θά μās βγάγγη τ'α εισιτήρια.

Γιώργος. Και πούδς στώπε σένα. "Ο Ζαρμπάντας;

Νίτσα. "Οχι, αυτός περιμένει τηλεγράφημα από τ'ο Σωματείο. Μου τώπε ο Νταφάσης.

Γιώργος. Και γιατί δεν ήλθε να με πιάση έμένα ο Φαρδούλης, μόνο έδανε τόν Νταφάση να στ'ο πη. Κάθισε μια στιγμή. (σηκώνεται και πλησιάζει κάποιο άπ' αυτούς που παίζουν τάβλι. "Η Νίτσα κάνει νόημα στον Φαρδούλη).

"Ενας άπ' αυτούς που παίζουν τάβλι (προς Γιώργο). "Ωχ αδελφέ! Σαν ύστερικά γυναίκα κάνεις! Είπε ο άνθρωπος να μās βοηθήση για να γυρίσουμε μια ώρα αρχύτερα στήν "Αθήνα! (κτυπάει με δύναμη τ'α χαρτιά στο τραπέζι)

Γιώργος (ξαναγυρίζοντας). "Ακουσέ με Νίτσα. "Ερώ πώς ο Φαρδούλης θ,τι κάνει δεν τ'ο κάνει για μās. Τ'ο κάνει για σένα.

Νίτσα. "Ε! Κ' ύστερα;

Γιώργος. Μα δεν είναι έτσι... "Εσύ μπορεί ναχης συνηθίση σ' αυτή τή ζωή, να μη σέ νοιάζει... "Εμένα όμως με καίει: γιατί σ' αγαπώ!

Νίτσα (δυσχερστημένη). Πάλι ρωμάντσες άρχισες!

Γιώργος (παρακλητικά). Μα σ' αγαπώ Νίτσα. Δεν τ'ο καταλαβαίνεις; Παράτησα τή δουλειά μου, τσακώθηκα με τ'ο σπίτι μου για σένα, μονάχα για σένα... Τρέχω έδω στα κατσάβραχα, μ' αυτόν τόν παληάνθρωπο τόν Ζαρμπάντα, για σένα. Στείλε στο διάβολο όλους...θά ύποφέρουμε τρεις μέρες έως έτου μās έλθουν λεφτά κι' ύστερα...

Νίτσα. Μια κουβέντα είναι να στείλω τόν Φαρδούλη στο διάβολο... "Εέρεις πώς τ'ο ξενοδοχείο που μένουμε είναι δικό του... "Αν μās πει «έξω», όλος ο θίασος μένει στο έρβμο και ο Γιάννης πουναι φθισικός πεθαίνει μ' αυτό τ'ο κρϋο σέ είκοσιτέσσερες ώρες.

(*Στήν πόρτα τ'ο καφενείου εμφανίζεται ο θεατρώνης Ζαρμπάντας. Στ'α χέρια του κρατάει κάποιο τηλεγράφημα. "Ολοι οί ήθοποιοί τόν κοιτάζουν με άγωνία.*

(*"Ενας που παίζει κοντσίνα*). Λοιπόν;

Ζαρμπάντας. Σέ τρεις μέρες θάχουμε λεφτά.

Γιώργος. Γιατί τόσο άργά;

Ζαρμπάντας. Γιατί σέ τρεις μέρες θάρθη τ'ο καράβι και τ'α λεφτά τ'α στείλανε με ταχυδρομική έπιταγή. "Ας τ'α βγάξει πέρα ο καθ' ένας όσα με τότε όπως μπορεί γιατί μ' αυτό τ'ο κρϋο και τήν βροχή παράστχαις δεν μπορεί να γίνη. (άποχωρεί).

(*Οί τρεις ήθοποιοί παρατάνε τ'α χαρτιά και μένουν σιωπηλοί. Οί χωριάτες*

χασκογελοῦν).

Νίτσα (πρὸς Γιώργον). Τ' ἀκουσες;

Γιώργος. Ναί.

Νίτσα. Τρεῖς μέρες ἐδῶ χωρὶς φαί και στὸ ἔλεος πάντα τοῦ Φαρδούλη και τοῦ Νταφάση... Δέκα δραχμὲς ἔχω μονάχα στὴν τσάντα μου, ἐνῶ μπορεῖ αὐριο τὸ πρωτὶ ν' ἀφήσουμε αὐτὸν τὸν βρωμότοπο (πιάνοντάς του τὸ χέρι). Γιώργη, μὸ δίνει ἕνα χιλιάρικο!

Γιώργος. Νίτσα!

Νίτσα. Μὰ ποῦ θὰ ξανασυναντήσουμε αὐτὸ τὸ βρωμόσκυλο! Αὐριο τὸ βράδυ θάμαστε στὴν Ἀθήνα... θὰ ἰσυχάση τὸ κεφάλι μας. Τὸ κορμί μου εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὴν ὑγρασία... θὰ κοιμηθούμε σ' ἕνα κρεβάτι ἀνθρωπινό... θὰ πάρουμε και τὸν Γιάννη ποῦ τὸν καίει ὁ πυρετός...

Γιώργος. Σῶπα Νίτσα! σῶπα!

Νίτσα. Μὰ μὴν εἶσαι παιδί... Ἀφοῦ ἐγὼ εἶμαι δική σου, ἐσένα ἀγαπῶ... Ἄν δὲν σ' ἀγαποῦσα δὲν θὰ σοῦλεγα πὼς μὸ δίνει λεφτὰ ὁ Φαρδούλης γιὰ νὰ πάω μαζὺ του... θὰ τᾶχα πάρει τώρα κρυφά, χωρὶς κανέναν νὰ τῶχη καταλάβῃ. (Ὁ Φαρδούλης χαιρετᾷ κείνη τὴν στιγμή τὸν Νταφάση και βαδίζει ἀργὰ πρὸς τὴν ἐξοδὸ κοιτώντας λοξὰ τὴ Νίτσα. Ἐνας τότε ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἔπαιξε κοντοῖνα σηκώνεται και τὴν πλησιάζει).

Ὁ ἠθοποιὸς ποῦ ἔπαιξε κοντοῖνα (πρὸς Νίτσαν οὐρά). Νίτσα, πιάστονε γιὰτὶ θὰ φύγη γιὰ τὴ χώρα.

Γιώργος (μὲ ὀργή). Σκάσε!

Ὁ ἠθοποιὸς (σιγά). Βλάκα! Ἐχω ἀπὸ χθὲς νὰ φάω! Τὸ ρολόγι μου τὸ πούλησα δυὸ τάλληρα γιὰ ν' ἀγοράσω γάλα στὸ Γιάννη... Βρὲς λοιπὸν ἐσὺ μιὰ διέξοδο... Ἐσὺ μονάχα σαχλαμάρες ἐρωτικές ξέρεις νὰ λὲς ἀπὸ πάνω κι' ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴ σκηνή.

(Μιὰ στιγμή τραγικῆς οὐγῆς. Ἐξαφνα ἡ Νίτσα σὰν νὰ πῆρε κάποια ἀπόφαση ἀνοίγει τὴν τσάντα της και φωνάζει).

Νίτσα. Κύριε Νταφάση. Φέρε μου τὰ ρέστα ἀπ' ἕνα πεντακοσάρικο.

(Ὁ ἠθοποιὸς και ὁ Γιώργος μένουν κατάπληκτοι. Ὁ Φαρδούλης σταματᾷ στὴν ἐξοδὸ και κοιτάζει τὴ Νίτσα).

Νταφάσης (ἐκπληκτός). Τί εἶπες Νίτσα;

Νίτσα (ψάχνοντας στὴν τσάντα της). Τὰ ρέστα ἀπ' ἕνα πεντακοσάρικο.

Γιώργος (ποῦ δὲν ἔχει καταλάβει και μὲ πνιγμένη φωνή). Μὰ Νίτσα.

Ἀφοῦ ἔχουμε ἕνα πεντακοσάρικο.

Νταφάσης (πλησιάζοντας). Τί εἶπες κυρία Νίτσα, γιὰτὶ δὲν κατάλαβα; (κάνει νόημα εἰς τὸν Φαρδούλη).

Νίτσα (ἀδιάφορα). Τοὺς καφέδες κύριε Νταφάση, τοὺς δικούς μας και τοῦ παιδιοῦ. Ἀφοῦ μὰς πῆρε στὸ χωριὸ σας ὁ διάβολος ἄς χαλάσουμε και τὸ μοναδικὸ χαρτὶ ποῦ τᾶχαμε γιὰ τὴ μάγνα μας. (ἀπὸ τὴν τσάντα της βγάδει διπλωμένο ἕνα ψεύτικο χαρτονόμισμα ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ χρησιμοποιοῦν γιὰ τὴ σκηνή).

Νταφάσης. Μάλιστα κυρία Νίτσα ἂν καί.. (πρὸς Φαρδούλη). Μήπως ἔχεις κὺρ Σπύρο ἕνα πεντακοσάρικο νὰ χαλάσης ἐδῶ τῶν παιδιοῦν;

Φαρδούλης (πλησιάζων). Μὰ γιὰτὶ νὰ χαλάσω τὸ πεντακοσάρικο;

Νίτσα. Νὰ πληρώσουμε (γελά). Μ' ἀρέσει νὰ πληρώνω τὰ χρέη μου.

Φαρδούλης. Μὰ σὰς παρακαλῶ... Νταφάση εἶναι δικὰ μου τὰ πιστὰ κι' ὅτι θέλουνε...

Νίτσα (γελοῖσα). Ὅχι, κύριε Φαρδούλη... Ἐπειτα θέλω νὰ κατέδῳ στὴ χώρα και θέλω νὰχω ψιλὰ...

Φαρδούλης. Καὶ δὲν ἐρχεσαι μαζὺ μου, κορίτσι μου; Ἐκεὶ πάω.

Νίτσα (γελοῖσα πάντοτε). Τότε... Ἦ ἀργήσετε νὰ φύγετε;

Φαρδούλης. Ὅχι. Αὐτὴ τὴ στιγμή... πᾶμε.

Νίτσα. Ναί... Πᾶμε (πρὸς ἠθοποιὸν). Γειά σας παιδιά. Τ' ἀπόγευμα. (φεύγει μαζὺ μὲ τὸν Φαρδούλη).

(Ὁ Νταφάσης πηγαίνει πίσω στὸν πάγκο).

(Ὁ ἠθοποιὸς (πρὸς Γιώργον) ποῦ μένει σὰν ἀποβλακωμένος). Σῶπα... Αὐτὴ ἔχει περισσότερη ψυχὴ ἀπ' ἔλους μας...

(Τὴν ἄλλη μέρα ὅλος ὁ θίασος ταξίδευε γιὰ τὴν Ἀθήνα. Ἡ Νίτσα κατόρθωσε μὲ τὸ θεατρικὸ κὸλπο της νὰ πάρῃ τόσα λεφτὰ ἀπὸ τὸν Φαρδούλη ὅσα δὲν ἔδωσε τὸ ἀφιλόξενο ἐκεῖνο χωριὸ δεκαπέντε μέρες στὸ θίασο τοῦ Ζαμπάντα...)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΓΡΗΣ

ΠΟΙΟΣ ΞΕΡΕΙ ΚΙ' ΑΝ...

Ποὺς ξέρει κι' ἂν βρεθοῦνε τὰ παιδιὰ ποῦσαν μαζὶ μας, πᾶνε τόσα χρόνια! φύγαμε τότε σὰν τὰ χελιδόνια γιὰ τόπους ὅπου ἀνθίζαν τὰ κλαδιά.

Πόσοι προτίμησαν τὴν ἐρημιὰ σὰν ἥρωες ἀποσταμένοι κι' ἄγιοι! Ἄγνωστοι ὀρίζοντες, χρυσὰ πελάγη δεχτήκανε ὅσα τσάκισαν κορμιὰ.

Ἄλλοι πρῶτοι προχώρησαν θαρρετῆς πὼς ξέρανε τὸ κάθε κατατόπι: πρὶν ἀπὸ μὰς γνωρίσαν τί εἶναι οἱ ἀνθρώποι και φτάσανε στὸ τέρμα πιὸ νωρίς.

Ἄν ἀγρυπνοῦν στὸ σκότος, στὴ σιγὴ τῆς νύχτας, τώρα ποὺς θὰ τοὺς γνωρίση; ὦ! κι' ἂν μποροῦσε κάποιος νὰ γυρίση σὰν μήνυμα, γιὰ μιὰ καινούργια αὐγὴ!

ΑΛΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡ. ΜΠΡΑΪΤΜΑΝ

ΟΙ ΒΑΡΥΠΟΙΝΙΤΕΣ

Ο Νοβοσέλεσεφ άνασήκωσε προσεχτικά τὸ κεφάλι κι' έξοριξε μιὰ ματιὰ γύρω του. Ὅλοι οἱ τρελλοὶ κοιμώντουσαν, κανεὶς τους οὔτε έβηχε οὔτε κοινοῖταν κί, λές κι' ήσαν μιλημένοι άναμεταξύ τους.

Η αἴθουσα φωτιζόταν άμυδρά από μιὰ μικρὴ λάμπα πὸν κρεμόταν άπ' τὴ μέση τοῦ ταβανιοῦ, κρεμασμένη μ' ένα χοντρὸ σύρμα. Ὅλο-όλο είχε δέκα τρελλοὺς, άν και τὰ κρεββάτια ήσαν έντεκα: σὲ κάθε τοῖχο από πέντε, τὸ ένα άντίκρου στ' άλλο, ξεχωριστά. Κοντὰ στὴν πόρτα ένα μοναχό. Σ' αὐτὸ άπάνω κοιτόταν ὁ νοσοκόμος Μεντβένκεφ, ὁ μόνος μέσα στὴν αἴθουσα πὸν κοιμώταν ροχαλίζοντας.

Ἀπὸ μέσ' άπ' τὸ γραφεῖο, άκούστηκε νὰ χτυπᾶ τὸ ρολοὶ δώδεκα χτύπους βωβούς. Ὁ Νοβοσέλεσεφ περίμενε προσεχτικά ν' άκούσει και τὸν τελευταῖο κι' έπειτα πέταξε μὲ μιὰς τὴν κουβέρτα του κι' άνασηκώθηκε στὸ κρεββάτι του. Ὅλο του τὸ εἶναι ήταν συγκεντρωμένο άπάνω στὸν Μεντβένκεφ και γιὰ καμπόσα λεπτὰ άκουε μὲ φανερὴ εὐχαρίστηση τὸ ζουμερὸ και κανονικὸ ροχαλιτό του. Τὸ όχρὸ του πρόσωπο έδειχνε τὴ συγκέντρωσή του, τὰ μάτια του έλαμπαν, τὰ χεῖλη του ήσαν σφιχτοκλεισμένα. Ὅταν πιά πείστηκε πὸς ὁ νοσοκόμος κοιμώταν στ' αλήθεια βαθειά, έξυσε μηχανικά κάπως τὸ κεφάλι κι' άποφάσισε επιτέλους νὰ σηκωθεί.

Φόρεσε γοργά, νευρικὰ τὸν μανδύα του κι' έχωσε τὰ πόδια στὶς παντοφλες πὸν έχασκαν κάτω στὸ πάτωμα: τὶς κάλτσες τὶς φοροῦσε, πέφτοντας νὰ κοιμηθεῖ δὲν τὶς είχε βγάλει. Μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ θροιάμβου στὸ πρόσωπο άρχισε νὰ ηγαίνει από κρεββάτι σὲ κρεββάτι, κάνοντας βήματα γοργά, μεγάλα, έντελῶς όμως άθόρυβα—λές και τηθοῦσε—και μὲ διαβολικὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια του άγγιζε μόλις στὴ ράχη τοὺς τρελλοὺς, πὸν ὅλοι τους κοιτόνταν στὸ δεξι πλευρὸ.

Τὸ άγγισμα τοῦ Νοβοσέλεσεφ έπιδροῦσε άπάνω τους σάν ήλεκτρικὸ ρεῦμα: Ξεπηδοῦσαν εὐτὺς κι' άθόρυβα, οίχναν μιὰ ματιὰ στὸ κρεββάτι τοῦ νοσοκόμου και χωρὶς νὰ προσέχει ὁ ένας τὸν άλλο, λές κι' ενεργοῦσαν καθένας τους αὐτόβουλα, χωρὶς νὰ εἶναι συνεννοημένοι, φοροῦσαν τὶς μανδύες τους, τὶς παντοφλες τους, σὰ νὰ έχτελοῦσαν κανένα παράγγελμα, άκριβῶς ὅπως είχε κάνει κι' ὁ Νοβοσέλεσεφ. Τὰ πρόσωπα ὁλωνῶν ήσαν συγκεντρωμένα, όχρά, μὲ χεῖλια σφιχτοδεμένα: τὸ πηγούνι τους όμως έτρεμε—άπόδειξη τῆς μεγάλης τους ταραχῆς. Ὁ Νοβοσέλεσεφ, σφίγγοντας τὴ μανδύα του στὴ μέση, σκυφτός, σχεδὸν μὲ τὰ τέσσερα, γλύστρησε μπρὸς άπ' τὸ νοσοκόμο πρὸς τὴν πόρτα πίσωθὲ του κι' οἱ άλλοι τρελλοὶ, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, άθόρυβα, σὰ γάτες, χάθηκαν μὲς στὸ σκοτάδι. Τρεχάτοι, χωρὶς νὰ βγάζουν τσιμουδιά, πέρασαν ὅλο τὸ μακρὸ διάδρομο κι' έφτασαν στὴ μικρὴ σκάλα, πὸν πήγαινε άπάνω στὴ σοφίτα. Ὁ Νοβοσέλεσεφ, χωρὶς νὰ σταματήσει, γύρισε τὸ κεφάλι πρὸς τοὺς συν-

τρόφους του, τοὺς κοίταξε θρισμβευτικά, κόλλησε τὸ δάχτυλο στὰ χεῖλια του, σὰ νὰ τοὺς πρόσταζε νὰ σωπαίνουν, κι' ύστερα σὰ μαίμου σαρφάλωσε στὴ σκάλα και χάθηκε στὴν καταπακτὴ τῆς σοφίτας. Ὅλοι οἱ τρελλοὶ τὸν άκολούθησαν.

Ἐκεῖ άπάνω τὸ σκοτάδι ήταν δλόμαυρο, αὐτὸ όμως δὲν τάραξε τοὺς τρελλοὺς. Ὅλη τὴν ὥρα μπλέκανε στὰ τεντωμένα σκιοινὰ και τὰ ὑγρά άσπρόρουχα πὸν εἶχαν άπλωμένα γιὰ στέγνωμα. Εὐτὺς όμως, σχεδὸν, άκουσαν τὸ Νοβοσέλεσεφ νὰ τοὺς κρᾶζει σιγανά. Πήγαν ὅλοι τους κατὰ τὴ φωνὴ και τὸν βοήκαν. καβάλλα στὸ φεγγίτη, ν' άναπνέει μ' έξωφρενικὴ άγαλλίαση τὸν παγωμένο, καθαρὸ αέρα τῆς νύχτας.

«Ἀποδῶ, άποδῶ!» ψιθύριζαν ὁ ένας στὸν άλλον οἱ τρελλοὶ, και σὲ λίγο ένας—ένας βρέθηκαν άπάνω στὴν ταράτσα, λές και φοβόντουσαν μὴ δὲν προφτάσουν ν' άναπνεύσουν βαθειὰ τὸν καθαρὸ αέρα.

Κάμποση ὥρα σταμάτησαν, βουτημένοι ὡς τὸν άστράγαλο στὸ χιόνι γιὰ νὰ πάρουν άνάσα. Μηχανικά ὅλοι τους σφίξαν τὶς μανδιές τους στὸ στήθος και εἶτε άπ' τὸ κρῶ, εἶτε άπ' τὴ συγκίνηση άρχισαν νὰ σιγοτρέμουν. Αὐτὸ όμως δὲν τοὺς έμπόδιζε, άχόρταγα και μὲ φλόγες στὶς ματιές τους, νὰ κοιτάζουν τὸν άπέραντο άσπρο μανδύα πὸν ήταν άπλωμένος κάτωθὲ τους, ὅσο έφτανε τὸ μάτι. Ὅλα γύρω τους ήσαν χιονισμένα. Τὸ φρενοκομεῖο βρισκόταν έξω από τὴν πόλι και ήταν τὸ μόνο κτίριο πὸν ὑψωνόταν στὸ χιονισμένο κάτασπρο κάμπο.

Πὸν πέρα μαύριζε ένας μεγάλος κήπος μαντρωμένος γύρω—γύρω και πίσωθὲ του έσκιζε τὸ άσπρο σάβανο ένας φαρδὸς δρόμος πὸν ξειυλιγόταν μακρυνά—μακρυνά και χανόταν πίσω από μιὰ πλαγιά...

«Πᾶμε πρὸς τὰ κεί, πᾶμε», εἶπε ὁ Νοβοσέλεσεφ, δείχνοντας τὸ δρόμο. Οἱ τρελλοὶ, κεντρισμένοι άπ' τὴν άνέλπιση εὐτυχία, ταραγμένοι άπ' τὴν ξαφνικὴ λευτεριά πὸν κέρδισαν μὲ τὴν πονηριά τους, έχοντας ὀδηγὸ τὸ Νοβοσέλεσεφ, κατέβηκαν στὴν αὐλὴ από μιὰ άνεμόσκαλα άκοιμισμένη στὸν τοῖχο. Ὁ Νοβοσέλεσεφ άπ' τὸ πρωὶ τὰ είχε ὅλα παρητηρήσει, ὅλα ὑπολογίσει. Μόνος του άποφάσισε νὰ δραπτεῦσουν, σκέφτηκε τὴν άνεμόσκαλα πὸν μεταχειρίζονταν γιὰ νὰ καθαρίζουν τὰ χιόνια τῆς στέγης και μόνο τὸ βράδυ, μετὰ τὸ φαί, πρὶν πέσουν νὰ κοιμηθοῦν, άνακοίνωσε στοὺς συντρόφους του τὸ σχέδιό του. Δὲν τοὺς μίλησε πολὺ: οἱ τρελλοὶ τὸν κατάλαβαν μὲ τὸ ένστικτο, μὲ τ' άρρωστά τους νεῦρα κι' άποδέχτηκαν εὐθὺς τὴ γνώμη του πέρα γιὰ πέρα και σιγανά, ήσυχά, πονηρά, άθόρυβα πέσαν νὰ κοιμηθοῦν, κι' έτσι ξεγέλασαν και τὸ νοσοκόμο πὸν άποκοιμήθηκε ήσυχος, χωρὶς τὴν παραμικρὴ ὑποψία.

Μόλις ὁ Νοβοσέλεσεφ πάτησε τὸ χιόνι τῆς αὐλῆς, τρέμοντας από χαρὰ κι' εὐτυχία, και χύθηκε καταπάνω του ὁ «Πλούτων»—τὸ πελώριο κοκινότεριχο λυκόσκυλο τοῦ τρελλοκομεῖου—κοντώντας τὴν οὐρὰ του και μουγγρίζοντας χαρωπά. Ὁ Νοβοσέλεσεφ, πολὺ τ' άγαποῦσε και πάντα τὸ χάιδενε.

Ὁ τρελλὸς έπεσε στὰ γόνατα, άγκάλιωσε τὸ σκύλο και φιλώντας του θεομὰ παρακαλοῦσε: «άγαπημένε μου φίλε, μὴ γανγίσεις, μὴ μᾶς χαλάσεις τὰ πλάνα, ἔλα μαζί μας, πᾶμε Πλούτων, μὴ γανγίσεις μονάχα γιὰτὶ

θ' αναγκαστῶ νὰ σὲ πνίξω καὶ δὲ θέλω νὰ κάνω αὐτὸ τὸ κακό. Πλούτων, μὴ γανγίσεις, ἔλα νὰ φύγουμε μαζί, ἔλα!». Ὁ Πλούτων δὲ γανγίσει, ξακολουθοῦσε ὁμως νὰ μουνγγρίζει χαρωπὰ καὶ σιγανά, κουνώντας τὴν οὐρὰ του ἀπὸ εὐχαρίστηση. Ὁ Νοβοσέλεσεφ σκαρφάλασε σὲ μιὰ πελώρια κάσα, ὅπου ἔρριχναν τὰ σκουπίδια τοῦ κήπου, κι' ἀποκεῖ στὸ μαντρότοιχο, τὸ τελευταῖο ἐμπόδιο. Κάποιος ἀνασήκωσε τὸ σκύλο, τοῦ τὸν κέρασε κι' ὁ τρελλὸς εὐτὺς τὸν κατέβασε ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά τοῦ τοίχου, κρατώντας τὸν ἀπ' τὰ πσινὰ πόδια. Τὸ σκυλί, μόλις βρέθηκε στὸν ἀνοιχτὸ κάμπο, ἔτρεξε μπρὸς τοὺς ἀν τρελλό, ξαναγύριζε μὲ ὀρμή, στριφογύριζε καὶ οριγνῶταν στοὺς τρελλοὺς πού ἕνας—ἕνας πηδούσανε ἀπ' τὸν τοῖχο, καὶ τοὺς ἔγλυφε τὸ πρόσωπο. «Πᾶμε, πᾶμε», ἔδιναν κουράγιο μεταξύ τους οἱ τρελλοί, καὶ τὸ βάλαν στὰ πόδια πίσω ἀπ' τὸ σκύλο, λὲς καὶ τοὺς κυνηγούσανε. Ὅταν ἔφτασαν στὴν πλαγιά, στάθηκαν. Ἀνάπνεαν ὄλοι τους βαριά καὶ μὲ δυσκολία, μὰ καὶ μὲ ἀφραστή ἀγαλλίαση. Κοίταξαν γύρω τους, τὸ χιόνι, τὸν οὐρανὸ, ἀναμεταξύ τους.

—Ἄχ, τί ὠραῖο φεγγάρι!—ἀναστέναξε ὁ Κολητσέφ, ἕνας κοκκινοτρίχης μὲ πρόσωπο ὀλοστρόγγυλο,—τί ὠραῖο φεγγάρι καὶ τί γλυκό. Ποτέ μου δὲν τὸ εἶδα τόσο ὁμορφο. Ἄμ' σεῖς;

—Ποτέ!—μὲ μυστικοπάθεια καὶ ψιθυριστὰ συμφώνησε ὁ Λέβιν—κι' αὐτὸ μὲ τὸ μέρος μας εἶναι, ὅπως κι' ὁ Πλούτων!

Κι' ὁ κακόμοιος ὁ τρελλὸς, ἀδύνατος, κιτριναρῆς, ἔτριψε τὰ χέρια του εὐτυχιζομένου.

—Φαντάζομαι τί φωνὲς θὰ βάλει αὔριο ὁ Κριουκῶφ! ψιθύρισε ὁ Νοβοσέλεσεφ,—θὰ σπάσει στὸ ξύλο τὸν Μεντβέντιεφ.

—Καὶ θὰ κάνει πολὺ καλά!—φώναξε σχεδὸν ὁ Καρτάτσεφ, ψηλὸς σὰν κολώνα, μὲ μαλλιά σὰ λινάρια,—μακάρι νὰ τὸν σκότωνε αὐτὸν τὸν Μεντβέντιεφ, κι' ὁ Κριουκῶφ σας αὐτός, ἂν καὶ γιατρός, μὰ εἶναι βλάκας, βλάκας μὲ πατέντα. Νομίζει πὼς ὅλα τὰ ξέρει, τὸν κακό του τὸν καιρὸ. Ἀκοῦς ἐκεῖ, τὸ μόνο του γιαιρικὸ γιὰ ὄλους, νὰ εἶναι τὰ κρύα μάνια; Ἐμένα πιά σφύθηκαν οἱ ἁμαρτίες μου, ἄλλο δὲ βαστῶ στὰ μάνια. Μὰ καὶ τί νὰ τὰ κάνω ἀφοῦ ἔτσι κι' ἔτσι θὰ πάω στὸν Παράδεισο;—κι' ἀνασήκωσε νευρικὰ τοὺς ὄμους.

—Καὶ βέβαια, ἔτσι εἶναι! Ἐμεῖς θέλουμε γλέντι, δέντρο Χριστουγεννιάτικο κι' ὄχι μάνια!—θυμωμένος εἶπε ὁ Σύρωφ, ἕνας ψηλὸς ὡς ἐκεῖ πάνω, μὲ στραβὰ ποδάρια.

—Ἄχ, πὼς τὰ φοβᾶμαι αὐτὰ τὰ μάνια!—τρέμοντας ὀλάκερος ψιθύρισε ὁ Λέβιν, κι' ἀπ' τὴ φρίκη πού τοῦ φερονε αὐτὴ ἡ θύμηση, ἔκρυψε τὸ πρόσωπο μὲς στὰ χέρια του.

—Σὰ νὰ βουτᾶς μέσα στὸ αἷμα,—πρόσθεσε ὁ Κολεσῶφ,—μπρρρρρ, σὲ κρύο αἷμα, ὑπάρχει τρομερότερο πρᾶμα;

—Ἐμπρός, πηγαίνουμε! ἔδινε σ' ὄλους κουράγιο ὁ Νοβοσέλεσεφ περπατώντας γοργά, τὸ φεγγάρι μᾶς κοιτάει κι' ὄλο τρέχει. Ἐμπρός, νὰ κι' ἕνα φωσάκι πού ὀρχει καταπάνω μας.

Οἱ τρελλοὶ πηδώντας χαρούμενα, ὄλο καὶ πλησίαζαν ἕνα μικροῦτσι-ὄλο φωτεινὸ σημεῖο ὅσπου βρέθηκαν μπρὸς σ' ἕνα τοῖχο χαμηλὸ μὲ κάγ-

γελα ἀπὸ πάνω, πού ἄφινε νὰ φαίνωνται πίσω του σταυροὶ καὶ μαρμάρινες πλάκες.

Τὸ νεκροταφεῖο ἦταν κάτασπρο ἀπ' τὸ χιόνι, λὲ σαβανωμένο, οἱ τάφοι ζωγραφίζονταν καθαρά-καθαρά, κι' οἱ σταυροί, σὰ φύλακες, ὑψώνονταν πάνωθὲ τους καὶ χάνονταν μὲς στὰ μαῦρα κλαριά τῶν δέντρων.

—Φτάσαμε! φώναξε ὁ Λέβιν. Βρισκόμαστε στὸ νεκροταφεῖο. Θ' ἀναστήσουμε τοὺς νεκρούς. Ἐλάτε νὰ πηδήξουμε τὰ κάγγελα.

Ἔχεις δίκιο, συχάθηκα πιά τὸ καθησίο, ἀπάντησε ὁ Νοβοσέλεσεφ, πρέπει νὰ χρωματίσουμε τὴ ζωὴ μας, χροιάζεται ἐνέργεια, δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσουμε νὰ φυτοζωοῦμε σὰν ὡς τὰ τώρα.

—Ναί, ναί, πᾶμε γρήγορα γιὰτὶ κάνει κρύο, συμφώνησαν οἱ δραπέτες.

Κι' ἄρχισαν προσεχτικὰ νὰ πηδᾶνε τὸν τοῖχο, προσπαθώντας νὰ μὴ σαλιώνουν στὰ κάγγελα.

Βουτηγμένοι στὸ χιόνι ὡς τὰ γόνατα, περπατοῦσαν μέσα στὸ νεκροταφεῖο σὲ φανερὴ ὑπερδιέγερση, ὁ ἕνας κολλητὰ στὸν ἄλλον, ἀποφεύγοντας νὰ πατοῦν στὰ βουναλάκια πού σημάτιζαν οἱ τάφοι. Δὲν ἤξεραν τὸ γιὰτὶ φύγαν ἀπὸ τὴν κλινική. Μιὰ ἀκατανίκητη δύναμη τοὺς ἔσπρωχνε ἔξω, στὴ λεφτεριά, μακριὰ ἀπὸ γιατροὺς, νοσοκόμους, μάνια, ἀπὸ τὴν αὐστηρή, μονότονη διαίτα.

Ἐκνευρισμένοι ἀπὸ τὰ παραμύθια πού εἶπαν τὴν ὥρα τοῦ φαινοῦ γιὰ καλλιαντζαρούς, χριστουγεννιάτικα δέντρα, παρασύρθηκαν πολὺ εὐκόλα ἀπὸ τὸν Νοβοσέλεσεφ καὶ τὸν βοήθησαν νὰ δώσει ζωὴ στὸ σχέδιο πού εἶχε ὀρμιάσει στὸ ἀρρωστημένο του κεφάλι. Ὁ μόνος, ὁ ἅγιος σκοπὸς τῆς ζωῆς του ἦταν νὰ κάνει τὸ καλὸ· αὐτὸ ἦταν τὸ μόνο του πάθος, νὰ βοηθεῖ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ νὰ πού ἐπιτέλους βρῆκε τὴν ἐνκαιρία καὶ τὸ ὄσασε μαζὺ μὲ ὄλους τοὺς ἀρρωστοὺς τῆς αἰθουσᾶς του.

Ὁδήγησε τοὺς συντρόφους του κατὰ τὸ τρεμουλιαστὸ φῶς—στὸ σπιτάκι τοῦ φύλακα τοῦ νεκροταφεῖου. Τοὺς ἔκανε σημάδι νὰ σωπάσουν καὶ χτύπησε στὸ παρᾶθυρο.

—Ποιὸς εἶναι;—ἀκούστηκε μιὰ βραχνὴ φωνή,—οὔτε γιορτὴ μὲρα δὲ μπορεῖ νὰ ἡσυχάσει μαζὺ σας σὰν κάθε χριστιανός, οὔτε νὰ φάω ἕνα ξερὸ ψωμὶ μὲ τὴν ἡσυχία μου μ' ἀφίνετε. Καταραμένη δουλειά—ξακολούθησε ἡ φωνή, τώρα πιά πίσω ἀπ' τὴν πόρτα, κι' ἀκούστηκε κάποιος πού τραβοῦσε τὸ σύρτη,—μ' αὐτοὺς τοὺς πεθαμένους βρῖσκει κανεὶς τὸ μπελά του περσότερο παρὰ μὲ τοὺς ζωντανούς. Καμαρῶστε τους καὶ στὸν ἄλλο κόσμο δὲ μποροῦν νὰ ἡσυχίσουν.

Ἡ πόρτα ἀνοίξε, καὶ μπρὸς στοὺς τρελλοὺς παρουσιάστηκε ἕνας γεροντάκος κοντός, καμπούρης. Τὰ ἄσπρα του μαλλιά ἦταν ἀχτένιστα, τὸ πρόσωπό του βλογοκομμένο, κάτι τοῦφες μαλλιών ἀντὶ γιὰ μουστάκια κι' ἀπ' τὸ πηγούνι κρεμόταν ἕνα μακρὸ, ἰσχνό, κασιδίζο γένι πού μοιάζε σὰν κορδέλλα. Τὰ φρύδια του ὁμως, πικνὰ κι' ἐνωμένα, κρέμονταν σὰ μπαμπάκια, πάνω ἀπ' τὰ φλογισμένα μάτια του. Ὁ σβέσκος χανόταν ἀνάμεσα στοὺς μυτερούς του ὄμους πού σηκώνονταν σχεδὸν ὡς σ' αὐτιά.

Μόλις ἔρριξε μιὰ ματιὰ σ' ὄλους αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἦσαν μαζωμένοι μπρὸς στὸν πόρτα του τριγυρίζοντας, καὶ μὲ τραυλὴ φωνὴ ρώτησε: ποιοὶ εἴστε; τί γυρεύετε;

Οἱ τρελλοὶ τὸν περικύκλωσαν κι' ἄρχισαν νὰ μιλοῦν ὄλοι μαζί, μ' ἔξαψη, τρέμοντας ἀπ' τὸ κρύο, βιαστικά, διακόπτοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο: Θέλουμε νὰ μπούμε, προσκάλεσε ὄλους τοὺς πεθαμένους, θέλουμε νὰ γλεντήσουμε ἀπόψε. Ὁ γιατρός μας ξέρει καὶ στολίζει δέντρα χριστουγεννιάτικα, μᾶς δίνουν καὶ τσαΐ, κι' ἀπ' ὄλα. Μὰ τώρα δώσε μας καὶ σὺ τσαΐ κι' ἀπὸ κανένα σκοῦφο, δὲν ἔχουμε σκούφους. Ἔπειτα θὰ πῶμε ὅπου μᾶς πεῖς.

(Στὸ ἐπόμενο τὸ τέλος)

Μετάφραση ἀπ' τὸ Ρούσοιο: Ν. ΛΥΚΙΑΡΑΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΤΡΑΙΝΟ

Πῶς ἦταν ἔτσι, πῶς μοῦ ἐφάνη
τόσο μελαγχολικὸ αὐτὸ τὸ τραῖνο,
σχεδὸν ὄλο πηγαίνω καὶ δὲ φτάνει
σχεδὸν οὔτε δὲ φτάνει οὔτε πηγαίνω.

Οὔτε θυμᾶμαι πρῶτ' ἂν ἦταν
ἡ νύχτα κι' ἔλαμπε ὁ δίσκος τῆς Ἑκάτης,
αὐτὸ τὸ τραῖνο τὸ μελαγχολικὸ ὅπως ἐκεῖταν,
ὅπως ἐγὼ ἤμουν χαῦνος του ἐπιβάτης.

Ὅπως σχεδὸν παιδί, ὠραῖον ὅπως
δὲν ξέρω γιατί πῆρε ἐντός του—μόνο
ἂν ἦταν καιρὸς ἢ ἦταν δρόμος ἢ ἦταν τόπος
ποὺ ταξειδεύει—σκέφτομαι—στὸ χρόνο.

Κι' ὅπως κυλάει στοῦ νοῦ τῆ ρόδα
σὰν ἦχος, σὰν στροφή, σὰν αἰωνιότη
κι' εἶναι σὰν ἀνθοστολισμένο μὲ τὰ ρόδα
τραῖνο, ποὺ μεταφέρει μου τῆ νειότη.

Καὶ πάει σὰν ἄστρο μέσα σὲ ὕπνο
κι' οὔτε θυμᾶμαι γιὰ νὰ πῶ σὲ ποῖο:
ἂν μὲσ' σὲ φέρετρο κοίτομαι ἢ σὲ λίκνο,
ἂν εἶναι τραῖνο αὐτὸ κι' ἐγὼ τοπεῖο.

Πάντως αὐτὸ φεύγει—ὄλο καὶ πάει—
ἄῤυλο, μελαγχολικὸ, ἀνθοστολισμένο
κι' εἶν' ἡ ζωὴ τὸ τραῖνο ποὺ κυλάει
κι' εἶμαι του ἐγὼ ἐπιβάτης καὶ πηγαίνω...

Χαλκίδα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

ΕΡΗΜΟΣ

Ὁ σκονισμένος καροῦδρομος ζύγωνε ὀλοένα στὸ χωριό. Ὁ Μαγκάρας περπατοῦσε μὲ γρήγορο βῆμα κι' ἐννοιοθε τὸ σκοτάδι ποὺ ἀνακατευόταν λίγο-λίγο μὲ τὸ φῶς, σὰν μιὰ μαύρη καρβουνόσκοκη ποὺ πέφτει ἀργά-ἀργὰ πάνω σ' ἕνα σύννεφο κατάσπρης σκόνης.

Δίπλα του, στοὺς πράσινους ὄχτους τὰ τριγόνια ἄρχιζαν μὲσ' ἀπὸ τὶς φυλλωσιές τὸ τραγοῦδι—πεντακάθαρο, σὰν κρυσταλλένιο νερὸ ποὺ ξεπετιέται μὲσ' ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς—κι' ἐνοιοθε μιὰ δυνατὴ ἐπιθυμίᾳ νὰ καθίσει κάπου, πάνω στὸν τρόφο μὲ τ' ἀγρολούλουδα, δίπλα σὲ κἀνα νεράκι ποὺ ὄχταν' ἀπ' τὰ περιβόλια καὶ νὰ ξεκουραστεῖ ἀκούοντας τὰ τριζονάκια, ὅταν θὰ ὄχταν' ὀλότελα ἡ νύχτα. Ὅμως κάτι τὸν ἐσπρωχνε νὰ περπατάει κι' ἐξακολουθοῦσε τὸ βῆμα του, σάμπως μέσα στὸ βιαστικὸ περπάτημα ποὺ τοῦ ἀπασχολοῦσε ὄλες τὶς δυνάμεις καὶ τὴν προσοχή του, νὰ ἴθελε νὰ πνίξη κάποιες ἐντυπώσεις καὶ νὰ διώξει μιὰ μοχθηρὴ φάτσα, ποὺ τὴν ἐνοιοθε νὰ γέλαιε χαιρέκακα μέσα στὰ σωθικά του.

Ἐδούλευε λοτόμος στὸ λόγγο κι' ἀπόψε, Σαββατόβραδο, ὄλοι οἱ ἐργάτες ἄφηναν τὸ δάσος καὶ γύριζαν στὸ χωριό τους. Πρὶν ἀπὸ λίγες ὥρες τοὺς εἶχε δει ὄλους νὰ τελειώνουν τὴ δουλειά τους, νὰ νύβονται στὸ ποτάμι, καὶ τρώγοντας τὸ ξεροκόματο ποὺ τοὺς εἶχε ἀπομείνει, νὰ βιάζονται νὰ φύγουν γιὰ τὰ σπίτια τους. Ὅλοι τους εἶχαν μιὰ χαρά! Χωρᾶτευαν ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο, μιλοῦσαν γιὰ τὶς γυναῖκες τους, γιὰ τὰ παιδιά τους, γιὰ τοὺς δικούς τους ποὺ ἔχαν μιὰ βδομάδα νὰ τοὺς δοῦν καὶ τοὺς εἶχαν ἀποθυμήσει. Ὅλοι τους πήγαιναν κάποιον νὰ βροῦν κι' ἦταν τόσο χαρούμενοι γι' αὐτό, ποὺ ὁ Μαγκάρας γέλαγε κάποτε μὲ τὰ καμώματά τους, ὅταν τοὺς ἐβλεπε μὲ τὴ χαρούμενη ἀνησυχία τους νὰ κάνουν σὰ μικρὰ παιδιά, αὐτοὶ ποὺ ὄλη τὴ βδομάδα, μὲ τὸ τσεκοῦρι στὸ χέρι, μόνο ἀγκομαχοῦσαν καὶ βόγγαγαν σὲ κάθε χτύπημα, συντροφεύοντας τὴ στοργιὰ φωνὴ ποὺ ἔβγαζε τὸ ξύλο σὰ σιζόταν. Ὅλες ἐκεῖνες οἱ γέρικες φάτσες ποὺ δὲν ἔβλεπες τὰ χαρακτηριστικά τους, χαμένα κατ' ἀπ' τὰ μουστάκια καὶ τὰ γένεια τὰ μεπεδεμένα, κάθε Σαββατόβραδο πλενόntonσαν, τ' ἀγροίμαλλα συμμαζεύοντουσαν κι' ὀλονῶν τὰ μάτια ἔλαμπαν, σὰ νὰ ξύπναγαν ἀπὸ ἕναν ὕπνο ποὺ βάστηξε ὄλη τὴ βδομάδα τῆς δουλειᾶς.

Ὁ Μαγκάρας, δὲν εἶχε κανένα δικό του καὶ στὸ χωριὸ ὅπου ἔμενε δὲν εἶχε σχετισθεῖ μὲ κανέναν ἀφοῦ δούλευε ὄλη τὴ βδομάδα στὸ δάσος. Εἶχε ἔκει κάτω μόνο μιὰ καλὴ βῆμα κι' ἐκεῖ γύριζε κι' αὐτὸς τὰ Σαββατόβραδα, μιὰ ποὺ ὄλοι οἱ ἐργάτες φεύγανε καὶ τὸ δάσος ἔμενε καταμόναχο, πάντα κουρασμένος καθὼς σήμερα καὶ πάντα νοιώθοντας μέσα στὰ σωθικά του κάποιαν ὀλοστρόγγυλη γελοία μορφή ποὺ τὸν κοροῖδευε, γελώντας ἕνα χάχανο, ποὺ τοῦ μάτωνε τὴν καρδιά.

Γι' αὐτὸ δὲν σταμάταγε νὰ καθήσει κάπου, μόνο τράβαγε τὸ δρόμο του ὅσο πήγαινε γρηγορώτερα· τοῦ φαινόταν πὼς θ' ἄφηνε πίσω του ἐκεῖνη τὴ μοχθηρὴ φάτσα, ἢ πὼς, μὲ τὶς γρήγορες κινήσεις, θὰ διώχνε κάθε σκέψη

καὶ θὰ ἴμενε ἔτσι, δίχως τίποτα στὸ μυαλό του, σὰ νὰ μὴ ζοῦσε.

Εἶχε φτιάσει τώρα σὰ πρῶτα σπίτια τοῦ χωριοῦ, ἔβλεπε κάμποσα μικρὰ παρέκει, πὸν παίζανε ξυπόλητα μέσα στὴ σκόνη τοῦ καροῦδρομου, γυναικες πὸν πηγαίνοσερόνταν μπροστά σὰ σπίτια τους, κανένα σκύλο πὸν τὸν ἐγαύγιζε ἢ κάποια γελάδα πὸν ἔβασκε ἤσυχα στὸ γρασίδι.

Τὸ σπίτι ἦταν γι' αὐτόν κάτι πολὺ περίεργο καὶ κάποτε στὸ σούρουπο, καθόταν λίγο μακρύτερα ἀπὸ ἴνα ὁποιοδήποτε σπίτι, ὅπου ἔμενε μιὰ φαμελιά, καί, δίχως νὰ τὸ θέλει, χάιδενε μὲ τὸ βλέμμα τοὺς τοίχους καὶ τὴ σκεπὴ του. Τὸ κάθε σπιτάκι ἕνας ξεχωριστὸς κόσμος, φυλαγμένος ἀπ' τὸν ἄλλο κόσμο, κρυμμένος κάτω ἀπ' τὴ σκεποῦλα του πὸν ἀπλωνόταν τόσο στοργικά. Ὁ Μαγκάρας κάρφωνε τὸ μάτι του σ' ἕνα φωτισμένο παράθυρο—τὸ μάτι τοῦ μικροῦ ξεχωριστοῦ κόσμου, πὸν τοῦ ἦταν τόσο συμπληρωτικός—καὶ δοκίμαζε μιὰν ἐξαιρετικὴ συγκίνηση σὰν ἔβλεπε τὴ σκιά κάποιου πού, περπατώντας μέσα στὸ σπίτι, περνοῦσε μπρὸς ἀπ' τὸ παράθυρο. Ἐκεῖνο τὸ σιωπηλὸ διάβα τῆς σκιάς ἦταν ἕνα φαινόμενο τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων, πὸν κινιόντουσαν μέσα στὸ σπιτάκι, στὸν μικροῦλη χαριτωμένο κόσμο μὲ τὰ ἤσυχα ματάκια...

Ὁ Μαγκάρας ὀλοένα προχωροῦσε· αὐτὸς θὰ πήγαινε στὴν καλύβα του νὰ περάσει τὴ νύχτα, ξαπλωμένος σὲ μιὰν ἄκρη πάνω σ' ἕνα σωρὸ ἄχρεα. Ἡ καλύβα του ἦταν γι' αὐτόν ἕνα χάος, ἦταν ἕνα μᾶζι μὲ τὸν ἄλλο κόσμο, δὲν μποροῦσε νὰ ἴναι ὁ μικροῦλης ξεχωριστὸς κόσμος, πὸν ὅταν κοιμοῦνται ἤσυχα οἱ ἀνθρώποι του, ταξιδεύει τόσο γαληνεμένα στὸ πέλαγος τῆς νύχτας...

Κι' ὁ Μαγκάρας, πὸν τὸ ἤξερε αὐτὸ καὶ τὸ θυμήθηκε πάλι τώρα, ξεροκατάπιε σὰ νὰ ἴθελε νὰ κρῖνει μέσα του κάτι ποῦ ἴθελε νὰ φανερωθεῖ.

Πέρα πέρα, ὅταν ἔστρωσε κι' εἶδε στὸ βάθος τοῦ δρόμου τὸ καμπαναριὸ τῆς ἐκκλησίας, καθὼς περνοῦσε δίπλ' ἀπὸ ἴνα σπιτάκι, ἄκουσε κάποια γυναῖκα πὸν τὸν φώναζε. Σταμάτησε καὶ γύρισε νὰ ἰδεῖ. Ἦταν ἡ γυναῖκα τοῦ Βούλιανη,—ἐνὸς λοτόμου πὸν δούλευε μᾶζι στὸ βουνό—πὸν τὸν εἶχε ἰδεῖ κι' ἔτρεχε νὰ τὸν ρωτήσῃ ἴσως γιὰ τὸν ἄντρα της. Ἐκάθησε στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, πάνω σὲ μιὰ πέτρα, βγάζοντας ἕνα στεναγμὸ, καὶ τὴν περιέμενε κυττάζοντας τὴν πὸν ἐρχόταν βιαστικὴ, σχεδὸν τρέχοντας, μὲ τὸ κεφάλι τυλιγμένο σ' ἕνα φανταχτερὸ μαντήλι, πὸν οἱ ἄκρες του κουνιόντουσαν δῶθε-κειθε ἀπὸ τὸν ἄερα, ὅπως τὰ χέρια της, βιαστικά κι' ἀνυπόμονα. Τοῦ χτύπησε στὸ μάτι τὸ φανταχτερὸ μαντήλι της κι' ὅταν ζύγωσε εἶδε πὸς ἦταν συγκοιμισμένη καὶ καλοχτενισμένη. Περιέμενε τὸν ἄντρα της, βλέπεις, ὅστερ' ἀπὸ μιὰ βδομάδα. Μόλις ἔφτασε, τὸν καλησπέρισε καὶ τὸν ἐρώτησε σύντομα γιὰ τὸν ἄντρα της. Ὁ Μαγκάρας ἄκουσε ἄσχημα αὐτὴ τὴν ἐρώτηση, ἂν καὶ τὴν περιέμενε. Ἀμέσως-ἀμέσως νὰ τὸν ρωτήσῃ γιὰ τὸν ἄντρα της ἤθελε; Δὲν θὰ βοισκόταν κάποτε κάποιος πὸν νὰ νοιάζεται καὶ γι' αὐτόν; Δὲν θ' ἀποκοῦσε ποτὲ σημασία κι' αὐτοῦν ἢ ὑπάρξει; Δὲν θὰ βοισκόταν ποτὲ κάποιος νὰ ποῖσῃ σὰν θὰ τὸν χωρίζονταν καὶ νὰ χαρεῖ ὅταν θὰ τὸν ξανάβλεπε; Πάλι ξεροκατάπιε δίχως ν' ἀπαντήσῃ στὴν ἐρώτηση καὶ στάθηκε κυττάζοντας τὴν γυναῖκα, τὸ μαντήλι της μὲ τὰ φανταχτερὰ χρώματα.

(Στὸ ἐπόμενο τὸ τέλος)

Π. ΚΛΩΝΑΡΗΣ

ΚΥΜΑΤΙΖΑΝ....

Κυματίζουν στὸν ἀπαλὸν ἄερα
τὰ ὀλόξανθα μετὰξίνα μαλλιά
κι' ἀγάλι στὴν ὄγρη ἀκρογιαλιά
πλανιόταν χρυσοκόκκινη ἢ ἔσπέρα.

Θριαμβικὰ ξεψύχαεν ἡ μέρα
στοῦ κήπου τὴν πλατύφυλλη φτελιά
κι' ἔντυνε μὲ δαντέλλα κοραλιά
ὁ Ἀπρίλης τὸ μετὰξινον αἰθέρα.

Τὰ χεῖλη σου τριαντάφυλλα πὸν κλειοῦσαν
ὄλη τὴ μοσκοβόλια τοῦ Μαγιοῦ.
τὴν ἄρια τῆς ἀγάπης τραγουδοῦσαν.

Καλέ μου, ἀπ' τὴ γλυκεῖα στιγμήν ἐκεῖνη
ἀπ' τὴ μαγεία τ' ὠραίου αὐτοῦ βραδυοῦ
τί νάχη στὴν καρδιά μας ἀπομείνη;

ΜΑΡΙΚΑ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
(ΑΥΡΑ ΝΕΛΗ)

ΘΕΡΜΑΣΤΕΣ...

«... Κυματοῦφοροι ἄφροί, νταντελλένια ἀκρογιαλία,
Πολιτεῖες θαμπές πὸν διαβαίνετε ἀγάλια,
Ἰσκιωμένα βουνὰ πὸν διαγράφεστε πέρα
Καθὼς πέφτει ἀπαλή, βελουδένια ἢ ἔσπέρα,
Σμαραγδένιες ἀγές, δειλινὰ ματωμένα,
Συννεφάκια καπνοῦ πὸν σκορπάτε ὀλοένα...
ᾠ! κι' ἐμεῖς τὸ γλυκὸ τῆς Ζωῆς παραμῦθι
Νοσταλγοῦμε κλειστοὶ σὰ μετὰλλινα βύθη.

Νοσταλγοῦμε τὸ φῶς ἀπ' τ' ἀνήλια μας βύθια,
Τὰ καζάνια βραχνὰς μᾶς πλακώνουν τὰ στήθεια,
Σὰν θεριὰ μᾶς ξερνᾶν τὴ φρυγμένη τους ἄχνα
Ποῦ μᾶς τρώει τὸ κορμὶ μᾶς μαυρίζει τὰ σπλάχνα...

Κι' ἂν ἀπάνω περνᾶν τὰ τοπεῖα κι' οἱ χῶρες
Ἐδῶ κάτω πνιχτὲς ἀργοστάζουν οἱ ὄρες.
ᾠ! κι' ἐμεῖς τὸ γλυκὸ τῆς Ζωῆς παραμῦθι
Νοσταλγοῦμε κλειστοὶ σὰ μετὰλλινα βύθη.

Μοναχὴ μας χαρὰ μπρὸς στὴν τόσην ὀρφάνια
Τὰ φριχτὰ καπηλιὰ σὰ μεγάλα λιμάνια:
Μᾶς κερνᾶνε πιοτὰ καὶ μᾶς καῖν τὰ ἐντόσθια,
Γυναικεῖα κορμιά πὸν σκορπᾶν τὴν ἀρρώστεια...

Σ' ἕνα κάτασπρο σπίτι στὸ μικρὸ μας χωριὸ
Μιὰ μαννοῦλα κι' ἐμᾶς μᾶς προσμένει
Καὶ μι' ἀγάπη κεῖ κάτω μᾶς δένει
—ᾠ γλυκεῖα μου Μαριώ!—

Καρτερᾶν, κι' ἂν θὰ πᾶμε ἕνα βράδυ
Θᾶναι πιά τὸ κορμὶ μας ρημάδι...

Θ. ΚΩΣΤΟΥΡΟΣ

Η ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΣ

ΡΩΤΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΟΥΣ ΜΑΣ...

1ον) Οί διάφορες μεταπολεμικές κοινωνιολογικές θεωρίες ωφέλησαν ή εξ-
βλαψαν με την επίδρασή τους την Λογοτεχνία μας;

2ον) Νομίζετε πώς υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα κριτική, ικανή να δώσει
την πραγματική αξία και θέση σ' ένα έργο Ελληνικό που πρωτοφανερώνεται;

3ον) Η σημερινή ποίηση, που τείνει ολοφάνερα ν' αφομοιωθή με τόν
πεζό λόγο, σε τί προβλέπετε πώς κινδυνεύει να εξελεγχθή μελλοντικά;

ΑΠΑΝΤΟΥΝ :

Ο ΑΚΑΔΗΜΑΓΙΚΟΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

—Θάλεγα κι' εγώ αυτό που είπε ο κ. Τσιριμώκος: δεν ξέρω να φά-
νηκε καμιά καινούργια θεωρία που να είχε απήχηση κι' επίδραση
στη λογοτεχνία μετά τὸ μεγάλο πόλεμο. Όλες αυτές που την επηρεάζουν
ἀκόμα, εἶνε προπολεμικές. Σὲ μερικές ὁ πόλεμος μπορεῖ νὰ ἔδωσε περισ-
σότερη επικαιρότητα, κι' αὐτὸ εἶναι ὄλο. Γενικά, φρονῶ, οἱ θεωρίες
ἐπηρεάζουν ἄσχημα τὴ Λογοτεχνία. Γιὰ νὰ εἶναι καλή, ἡ Λογοτεχνία
πρέπει νὰ στέκεται ψηλότερα, ἀπ' αὐτές. Τελευταία, διάβασα κάμποσα
κομμουνιστικά καὶ ἀντιμυλιταριστικά ἔργα. Καὶ παρατήρησα πὸς οἱ συγ-
γραφεῖς τους, γιὰ νὰ ὑποστηρίζουν τις θεωρίες πὸς τοὺς ἐπηρεάσαν, ἀλ-
λοίωσαν τὴν πραγματικότητα σὲ βαθμὸ πὸς τὰ ἔργα τους αὐτὰ νὰ μὴν
ἔχουν καμμία σχεδὸν καλλιτεχνικὴν ἀξία. Ἐξαίρεση κάνω μόνο γιὰ τὴν
Ποίηση. Ὅταν ἡ θεωρία—ἡ ἰδέα νὰ ποῦμε—γίνεται πιά αἴσθημα, ὁ λυ-
ρικός ποιητὴς μπορεῖ νὰ γράψῃ ἕνα ποίημα μὲ ἀξία. Ἀπὸ τοὺς δικούς
μας π. χ. ὁ Βάρναλης. Ὁ μακαρίτης ὅμως ὁ Παρορίτης δὲν ἔγραψε οὔτε
ἐν' ἀληθινὸ μυθιστόρημα. Ὁ κ. Πικρὸς πάλι, πὸς ἔχει ἀναμφισβήτητο
ταλέντο καὶ τὸ θυσίασε ἄδικα στὶς ἰδέες του—αὐτὲς μποροῦσε νὰ τις ὑπο-
στηρίξῃ μόνο μὲ ἄρθρα, μὲ μελέτες, μὲ λόγους—δὲν μπόρεσε νὰ γράψῃ
ἀληθινὰ λογοτεχνικὲς σελίδες, παρὰ τις σπάνιες στιγμὲς πὸς ἔχασε πὸς
εἶναι κομμουνιστής.

—Υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα Κριτική ικανή με τὸ παραπάνω
νὰ κατατάξῃ ἕνα νέοφαντο ἔργο. Ἐχω τὴν ἀξίωση πὸς αὐτὸ εἶμαι ἀκόμα
σὲ θέση νὰ τὸ κάνω κι' ἐγώ, γιὰτὶ δὲν ἔγγρασα τόσο κι' ἀπὸ μέσα ὅσο
ἀπέξω. Τὰ τελευταία λοιπὸν χρόνια παρατήρησα, πὸς ὅσα ἔργα μου ἄρε-
σαν, ποίηματα ἢ πεζογραφήματα, κρίθηκαν εὐνοϊκὰ ἀπ' ὄλους, ἢ τοὺς πε-
ρισσότερους τουλάχιστο, νέους κριτικούς πὸς ἐκτιμῶ, κι' ἀπεναντίας, κα-
τακρίθηκαν ἢ ἀποσιωπήθηκαν ὅσα δὲν ἄρεσαν καὶ σὲ μένα. Αὐτὸ θὰ πῆ
πὸς ἐγὼ τουλάχιστο δὲν μπορῶ ν' ἀμφισβητήσω τὴν ὑπαρξὴ καλῆς Κρι-
τικῆς στην Ελλάδα. Πρὸ ὀλίγου καιροῦ, ἔλαβα ἀφορμὴ νὰ πῶ πὸς ὁ
καλύτερος κριτικὸς ἀπὸ τοὺς πολλὺ νέους μου φαίνεται ὁ κ. Καραντώνης.
Μερικοὶ μοῦ εἶπαν: πὸς ἔχασα τὸν κ. Νικολαρεῖζη; Δὲν τὸν ἔχασα κα-
θόλου. Ἀλλὰ ἐκεῖ μιλοῦσα μόνο γιὰ κριτικούς τοῦ méliet. Ἐνῶ ὁ κ.

128

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Νικολαρεῖζης εἶναι γιὰ μένα ἕνας ἔξοχος αἰσθητικὸς δοκιμογράφος. Ὑ-
πάρχει κάποια διαφορά...

—Δὲν παραδέχομαι πὸς ἡ Ποίηση τείνει νὰφομοιωθῇ με τὸν πεζό
λόγο ἂν λίγο—λίγο ξεφορτώνεται μερικὰ περιττὰ στολίδια της—οἶμα,
κανονικὸ μέτρο, τομή, τυμπανοκρουστικὸ ρυθμὸ κτλ.—αὐτὸ δὲν σημαίνει
πὸς χάνει τίποτα ἀπὸ τὴν οὐσία της. Ἀπεναντίας, πολλὰ σημερινὰ ποιή-
ματα, πὸς φαινομενικὰ μοιάζουν με πεζογραφήματα, νομίζω πὸς εἶναι πολλὸ
πὸς καθαρὴ κι' ἀληθινὴ «ποίηση» ἀπὸ ἄλλα πὸς διατηροῦν ἀκόμα τὰ περι-
τὰ στολίδια. Αὐτὸ ἔλαβα τελευταία ἀφορμὴ νὰ τὸ πῶ, μιλῶντας γιὰ τις
«Εἰκόνες» τῆς δ. Λοβέρδου, πὸς πραγματικῶς φαίνονται σὰν πεζογρα-
φήματα χωρισμένα σὲ ἀνίσους στίχους, χωρὶς μέτρο, χωρὶς ρυθμὸ, χωρὶς
οἶμα, ἀλλὰ πού, κατὰ τὴ γνώμη μου, εἶναι ποιήματα ἀληθινὰ κι' ἀπὸ τὰ
ὀραϊότερα μοντέρνα πὸς διάβασα.

Ἴσως, τώρα, τὸ ἐρώτημα τοῦ «Ξεκινήματος» ἀναφέρεται σὲ μερικὰ
καθαυτὸ «πεζολογικά» στιχογραφήματα πὸς μᾶς σεοβίζουν αὐτὸν τὸν
καιρὸ ἀδέξιοι μιμηταὶ ἢ παραξηγητὲς τοῦ Καβάφη καὶ τοῦ Καρυω-
τάκη. Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε τόσο περαστικά κι' ἀσήμαντα, ὥστε δὲν
μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ πὸς ἡ Ποίηση τείνει νὰφομοιωθῇ με τὸν πεζό λόγο.
Μήπως αὐτὰ εἶνε ἡ ποίηση;... Ἐξὼ ἀκόμα καὶ τὴ θεωρία μερικῶν πὸς
ἰσχυρίζονται πὸς λυρική ποίηση δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ στην ἐποχὴ μας
καὶ στὸ μέλλον. Ἀλλ' αὐτὸ εἶναι ἄλλο ζήτημα, ἄσχετο, καί, κατὰ τὴ
γνώμη μου παραδοξολογία ἀνάλογο με τις ἄλλες πὸς ἀκοῦμε καθεμέρα, π.χ.:
πὸς θὰ καταργηθῇ τὸ θάνατο, τὸ ροιμάντο, ἡ κοινωνικὴ ἀνισότη, ὁ πό-
λεμος, τὸ γῆρας κι' ὁ θάνατος. Ὅχι δά!

Ο ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ κ. ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΓΛΗΣ

—Θᾶταν ἀφύσικο ἂν οἱ κοινωνιολογικὲς θεωρίες, πὸς ἐπηρεάζουν
τὴν ἴδια τὴ ζωὴ, δὲν ἐπηρεάζαν καὶ τὸ ἔργο κάθε ζωντανοῦ λογοτέχνη.
Ὅταν ὁ λογοτέχνης, σὰν ἀληθινὸς τεχνίτης, νοιώθει τὴν ἐπήρεια αὐτὴ
σὰν ἀπήχηση τῆς ζωῆς καὶ τὴν ὑποτάζει, ὅπως ὅλα τὰ στοιχεῖα καὶ τις
ἐκδηλώσεις της, στὸ νόημα τῆς Τέχνης, τὸ ἔργο του κερδίζει, γιὰτὶ γίνε-
ται πὸς ζωντανό, πὸς ἀληθινό. Ὅταν ὅμως, εἴτε ἀπὸ πρόθεση, εἴτε ἀπὸ
ἀνικανότητα, ἀφίνει τις κοινωνιολογικὲς θεωρίες νὰ κυριαρχήσουν, νὰ γε-
μίσουν τὸ ἔργο του με τὴν τυμπανοκρουσία τους, νὰ σκεπάσουν, νὰ ἐξα-
φανίσουν κάτω ἀπὸ τὸ καταθλιπτικὸ τους βᾶρος τὴ λεπτὴν παρουσία τῆς
Τέχνης, τότε τὸ ἔργο γίνεται μιὰ προπαγανδιστικὴ φυλλάδα, ἀνούσια,
ἄψυχη κι' ἐφήμερη, ὅπως οἱ κοινωνιολογικὲς θεωρίες. Τὸ ζήτημα λοιπὸν
δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν επίδραση τῶν κοινωνιολογικῶν θεωριῶν, μὰ ἀπὸ
τὴν πρόθεση καὶ τὴν ἰκανότητα τοῦ λογοτέχνη.

—Ὅσο γιὰ τὴν Κριτικὴ, δὲν εἶμαι ἀπαισιόδοξος. Ὅταν ζητοῦμε στην
Κριτικὴ τοῦ τόπου μας τὸ τέλειο, ὅταν ἔχομε τὴν ἀξίωση γιὰ μιὰν ἄρτια
αἰσθητικὴ καὶ φιλοσοφικὴ μελέτη τῆς λογοτεχνίας μας, γιὰ μιὰν ἀπόλυτη
ἀντικειμενικότητα, εἶναι φυσικὸ ν' ἀπογοητευόμαστε, ν' ἀπαισιοδοξοῦμε.
Γιὰτὶ πὸς θᾶταν δυνατὸ σ' ἕναν τόπο πὸς μόλις πρὶν ἑκατὸ χρόνια ἄ-

νοίξε στην ελεύθερη ζωή τὰ μάτια, τὴν ψυχὴ καὶ τὴ σκέψη, νὰ παρουσιαστῇ ἕνα τέτοιο θαῦμα πολιτισμοῦ καὶ μόρφωσης, ὅπως θάταν μιὰ τέτοια κριτικὴ τελειότητα; Ἀπεναντίας νομίζω πὼς πρέπει νάμαστε ἱκανοποιημένοι, γιατί μ' ὅλες τὶς ἀναπόφευκτες ἀτέλειες τῆς κριτικῆς μας, τὸ γεγονός μονάχα πὼς ἡ λογοτεχνία μας ἔχει μιὰν τακτικὴ παρακολούθηση, πὺν ὅσο πάει γίνεται ὀλοένα πὺν στοχαστικὴ, πὺν κριτικὴ, μὺν φαίνεται πὼς δὲν εἶναι μικρὸ πρῶμα. Κι' ἔπειτα, γιὰ νὰ ζητοῦμε μεγάλη Κριτικὴ, θάπρεπε νάχαμε καὶ μεγάλη Λογοτεχνία. Εἶναι, νομίζω, δυὸ πράγματα ἀνάλογα, ἀλληλένδετα, ἀλληλοεξαρτώμενα. Κι' ἡ θέση τῆς Λογοτεχνίας μας δὲν δικαιολογεῖ φεῦ! μεγαλειότερες ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὴν Κριτικὴ μας.

— Πάνω στὸ τρίτο σας ἐρώτημα σχετικά μὲ τὴν Ποίηση, νομίζω, ἂν καὶ δὲν εἶμαι ἀρμόδιος, πὼς δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀνηγοῦμε γιὰ τὴν τάση τῆς ν' ἀφομοιωθῇ μὲ τὸν πεζὸ λόγος. Ἡ Ποίηση θάνα πάντα Ποίηση, ὅποια μορφή κι' ἂν πάρη. Ὑπάρχει πεζὸς λόγος, πὺν εἶναι πὺν ποιητικὸς ἀπὸ τοὺς τεχνικώτερος στίχους. Κι' ὑπάρχουν ποιήματα τόσο πεζά! Ἐκεῖνο πὺν χρειάζεται εἶναι ἡ ποιητικὴ πνοή. Κι' ὅταν ὑπάρχει αὐτή, μὴ φοβᾶστε γιὰ τὴ μορφή πὺν θὰ πάρη.

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΚΗΦΙΣΣΙΑ

*Ω, Κηφισσία, ἀπ' τὸ μακρὸν σὲ νο-
σταλάξω νησί μου
ντυμένη στὶς ἀνταύγειες τῶν δειλινῶν
| ἡρώων,
μιὰν ἡμερία θριαμβικὴ ποθεῖ ξανὸ ἡ
| ψυχὴ μου
γέροντας σὲ οειρητικὰ τραγούδια ρεμ-
| βασιῶν.

Κι' ὦ, ἄς ἦταν τώρα νὰ περῶ τὶς πράες
| δεινροστοιχίες
πὺν σμίγουνε τὰ κλώνια τους στῆς αὔ-
| ρας τὰ φιλιὰ,
κι' ὦ, ἄς ἦταν νὰ λικνίζομαι στὶς μάγες
| συναυλίες
πὺν στὶς πλεξοῦδες ψάλλουνε, τῆς λεύ-
| ρας, τὰ πουλιά.

Κάτω ἀπ' τὰ πέπλα τ' ἄραχνα τῆς θείας
| σου ὠμορφάδας
σμίγουν στῆς κρήνης τὸ νερὸ τὰ χεῖλη
| πὺν διψᾶν
καὶ στὴν ἀπάρθρηνη ἀνθησὴ χλωράτης
| πρασινάδας,
βουκολικὸν ἕμέναιο γλυκὰ ρυθμίζει ὁ
| Πάν.

ΞΑΝΘΟΣ ΛΥΣΙΩΤΗΣ

ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ

Στὸ πάρκο π' ἄλλοτε οἱ δυὸ περνοῦ-
| σομε μαζύ,
πῆγα μὲ θλίψη στὴν καρδιά χιτῆς βράδυ
| μοναχὴ μου
ὄλα τὰ ἴδια γύρω μου τὰ δέντρα κι' ἡ
| ζωὴ
καὶ γὼ μονάχα ἔνοιωθα νὰ σφίγγεται
| ἡ ψυχὴ μου.

Κάθησα καὶ περιμένα μήπως φανεῖς
| ξανά,
τριγύρω ὄλοι μὲ κύταζαν μ' εἰρωνικὸ
| ἔνα βλέμμα,
νάξεραι πόσο ἐσπάραξε στὰ στήθη μου
| ἡ καρδιά
νάξεραι πὼς μὺν φαίνονταν ὁ χωρισμὸς
| σου ψέμμα.

Σηκώθηκα, δὲν μπόρεσα ἄλλο νὰ μείνω
| ἔχει,
οὔτε κι' ἀπὸ τὰ μάτια μου τὰ δάκρυα
| νὰ κρατήσω
μονάχα ὅταν ἔφτασα στοῦ δρόμου τῆ
| στροφῆς
γύρισα γιὰ στερνὴ φορὰ τὸ πάρκο ν' ἀν-
| τικρῶσω.

ΣΟΦΗ ΖΥΓΟΜΑΛΑ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΜΑΡΚΟΥ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΥ : «Τραγούδια τοῦ πόνου».

Ὑστερ' ἀπὸ τὴν σταθερὴ μορφή τῆς στιχογραφίας, πὺν δούλεψε εὐσυνείδητα καὶ μ' ἐπιτυχία στὸ προηγούμενο ἔργο του, ὕστερ' ἀπ' τὸ σονέτο, τὸ δεκάστιχο, τὸ rondeau, τὴν terra firma, τὴν μπαλλάντα καὶ τελευταία τὴν βιλανέλα, ὅπου διέχουσε ὄλη τὴν ποικιλία τοῦ μέτρου καὶ τῆς μουσικῆς, ὄλο τὸν πλοῦτο τῆς φραστικῆς καὶ συλλαβικῆς δεξιότητάς του, ὁ κ. Μᾶρκος Τσιριμῶκος, παρουσιάζει ἕνα φαινόμενο μὲ τὴ νέα του συλλογὴ «Τραγούδια τοῦ Πόνου» στιχογραφεῖ σὲ ἐλεύθερο στίχο, σ' ἕναν ἀδρό καὶ ἔρρυθμο ὁμοῦ στίχο, πὺν ὅσο κι' ἂν φαίνεται νὰ μὴν ἀκολουθῇ κανένα περιορισμὸ, καὶ κανένα κανόνα, εἶναι χειραγωγημένος, πειθαρχημένος καὶ πλαισιωμένος ἀπὸ τὸν ἄγραφο κανόνα τῆς ρυθμικῆς ἀρμονίας. Ὁ ἐλεύθερος στίχος τῶν «τραγουδιῶν τοῦ πόνου», εἶναι παραδειγματικὸς. Σκαλισμένος μὲ ἐγκατερίσθη καὶ πλασμένος μὲ φρόνηση. Ὁχι ὁ παλαβὰ ἐλεύθερος στίχος ὀριζόμενος νεωτέρων. ἰδιαίτερα, νεοσῶν τῆς στιχογραφικῆς.

Καὶ σὰ «τραγούδια τοῦ πόνου», τὰ δυσκολονόητα μὰ σοφὰ, μὲ τὸν πρωτότυπο ρυθμὸ ὅπου ὁ ποιητὴς κάνει τὴν πὺν πολύπλοκη, πολυσύνθετη δημιουργικὴ ἐμφάνισή του, τὴν πὺν σκολιὰ ποιητικὴ πορεία του, ὁ ἐλεύθερος στίχος εἶναι ἕνα στοιχεῖο πλεονεκτικό. Τὰ νέα τραγούδια τοῦ κ. Τσιριμῶκου, τοποθετημένα ὄλα σ' ἕνα ὄργανικὸ σύνολο μὲ μιὰν ὄραία μεταξὺ τους ἀνεξαρτησία, σὰ μιὰ συμφωνία ἐκτελεσμένη ἀπὸ πολυόργανη ὄρχηστρα, ἀποτελοῦνε ἕνα μεγάλο ψυχικὸ ἔπος, ὅπου ὁ φιλοσοφικὸς γυρισμὸς ὀδηγεῖ τὸν ποιητὴ στὴν ἐντονώτερη ἀνάστασή του πρὸς τὴν ἀπολύτρωση.

Ἀπὸ τὸν Πόνο «πὺν ἀρχὴ δὲν ἔχει, κι' οὔτε ἔχει τέλος, μήτε ἀφορμή», ὅπως λέει ὁ ποιητὴς, ἀπὸ τὸν μεγάλο πόνο, τὸν ἀκοίμητο, πὺν φωλιάζει μέσα σ' ὄλους μας, μὰ πὺν καθίξει τὸν κρῦβει καὶ δὲν τὸν ἐκδηλώνει, ἀπ' τὸν πόνο αὐτὸν φτιάχνει τραγούδια. Καὶ τὰ τραγούδια του αὐτὰ κλείνουν στὸν στίχο του, ψάλλουν, ἐξυμνοῦν τὴν ἀξία καὶ τὴν σημασία τοῦ Πόνου στὴν κάθε λεπτομέρεια τῆς ζωῆς μας. Τὸ «παραπὸν» εἶναι ἕνα ἀπ' τὰ δυνατότερα τραγούδια του, ὅπου ὁ πόνος βρῖσκει ἕναν «ὑποστηρικτὸ» του κι' ἕναν συγκαταβατικὸ φιλοξενιτὸ του. Τὸ «Στὴ Μοναξιά» εἶναι τὸ λαγαρότερο καθρέφτισμα τοῦ ἀνθρώπου—ποιητῆ :

Ὁλα σὺν καὶ πρῶτα θάνα καὶ στὴ μοναξιά!

Καὶ τοῦ χάκου τυραγνιέμαι, συλλογιέμαι, ἀναρωτιέμαι
καὶ, τὴ νύχτ' ἀνάβοντας τὸ λύχνο, ψάχνω γιὰ νὰ βρῖσκω
κάθε μᾶυρης σκέψης μου τὸν ἴσκιο,
καὶ νὰ δειχνῶ,
πὼς ὁ πόνος μου τὴ μοῖρα
δὲ θὰ τὴν μαλάξει!

Ὁ ποιητὴς ὑπόσχετα στὴν μοναξιά του νὰ ζεῖ μαζί μὲ τὸν πόνο του χωρὶς ν' ἀλλάξει τίποτε ἐντὸς του. Ὁ πόνος γι' αὐτὸν εἶναι ὁ σύντροφος τῆς μοναξιάς του. Χωρὶς αὐτὸν τίποτε δὲν ἔχει ἀξία. Ὁ ἔρως, κι' αὐτὸς στὸν πόνο βρῖσκει τὴν ἐκδηλωσή του.

Βάστα φτωγιά, τὴ δυστυχία,
κι' ὅπως ἐγὼ, κι' ἐσὺ καρδιά
τὸν πόνο σου τραγοῦδι κάνε!
Καὶ τὶς στιγμὲς τραγοῦδησε
πὺν δὲν τὶς λησιμονᾶνε
ὄσες ψυχὲς ἀγάπησαν.

Οἱ παραπάνω στίχοι εἶναι ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ «Συναπάντημά» του, ὅπου ὁ ποιητὴς «κάνει τὸν πόνο του τραγοῦδι» γιὰ νὰ τονίσει τὶς ἀλησιμόνητες στιγμὲς μιᾶς ἀγάπης πὺν πέρασε.

Οἱ καλλίτερες, ἀληθινὰ, στιγμὲς εἶναι κείνες πὺν τὶς ὄρωσε ὁ πόνος.

Στόν «Υμνο» του, ένα από τὰ τελευταία τῆς συλλογῆς του καὶ τὰ φιλοσοφικώτερα τραγούδια, λέει τὸ μοναδικὸ σ' ἀποφθεγματικότητά:

Κι' ἔτσι θέλω νὰ ὑψωθῆ,
νὰ φανερωθῆ στὸ φῶς
κάθε πόθος μου κυρτός,
ἀφοῦ σβύσω κι' ἀφανίσω ἀπὸ τὴ μνήμη
μὲ τὸ χρόνο καὶ τὸν πόνο,
κάθε τῆς ζωῆς μου ρύπο, γιὰ νὰ γίνω
τῆς ἀγάπης σου ἄξιω.

Φιλόσοφος στὴ σκέψη καὶ ποιητὴς στὴν τέχνη ὁ κ. Τσιριμώκος μὲ τὰ «τραγούδια τοῦ πόνου» παρουσιάζει ἕνα ποιητικὸ ἔργο μὲ σπάνιες δημιουργικὲς ἀρετὲς καὶ μὲ μοναδικὴν συνθετικότητά.

ΜΠΑΜΠΗ ΝΙΝΤΑ: «*Ἀῦλες μορφές*».

Ἕνας νέος μὲ συμπαθητικὴν ἐμφάνιση καὶ φανερὴ προσπάθεια εἶναι ὁ κ. Μ. Νίντας. Ἡ καινούργια συλλογὴ του—πρῶτη—«*Ἀῦλες μορφές*», χωρὶς νὰ παρουσιάζει ἐξαιρετικὸς στίχους ἢ καὶ ἀπλὰ καλοὺς περιέχει μιά πρωτόλεια ἐργασία πού ζινεὶ καὶ ἀποκτὰ τὴ συμπάθεια τοῦ ἀναγνώστη. Ἐπειτα, εἶναι ἕνας νέος μὲ ὀρμὴ καὶ διάθεση. Τὰ θέλει ὅλα νέα, γελαστά, χαρούμενα. Τραγουδᾷ τὴν ζωὴ ὅπως μπορεῖ καλύτερα καὶ χαιρέται τὴν ὑπαρξή του. Καμμιά κλάψα καὶ μεμφιορία, καμμιά ἐκζητήση, ἀλλὰ καὶ καμμιά ρηφοκίνδυνη τομηρότητα.

Τὸ τραγούδι του «*Ἀῦγὴ*» ξεχωρίζει σὰν σύμβολο τοῦ νεανικοῦ του ξεσπάσματος, σὰν ἐμβῆθηριο γιὰ τὴ ζωὴ. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα σὰν τὸ «*Δέντρο*», τὰ «*Δάκρυα*» καὶ τελευταῖο—τὸ καὶ καλύτερο—«*Λατρεία*», κλείνουν μίαν ἀγνή καὶ καθαρὴ λυρικὴ διάθεση καὶ φανερόνουν ἕναν ποιητὴ μὲ ταλέντο, ἀνεκδήλωτο ἀκόμη, μὰ γιομάτο ὑγεία καὶ φρόνηση.

Ἡ «*Νεοελληνικὴ Τέχνη*» ἀσφαλῶς κάνει μὲ τὸ βιβλίον αὐτὸ τὴν καλύτερη ἐξοδὸς τῆς σειρᾶς τῶν «*νέων λογοτεχνῶν*» τῆς.

ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΖΙΤΣΑΙΑΣ: «*Θλιμμένοι Σκοποὶ*».

Ἐντύπωση μοῦ κάνει ὁ ἀταίριαστος τίτλος αὐτῆς τῆς συλλογῆς, πού κάθε ἄλλο παρὰ θλιμμένους σκοποὺς περιέχει. Τὸ τραγούδι τῆς «*Σὲ καλῶ*», εἶναι ἕνας πραγματικὸς ἕμνος στὰ νεῖατα καὶ ἕνας διθύραμβος τοῦ ἔρωτα:

Δὲν ξέρω πῶς ἀπόψε μὲ καῦμό
τόσο πολὺ σὲ πόθησε ἡ ψυχὴ μου
εἶν' ἢ βραδιὰ γλυκεῖα καὶ σὲ καλῶ
καὶ σὲ καλῶ, μὰ κόβεται ἡ πνοὴ μου.

Λόγια κοινὰ βέβαια, καὶ κοινοὶ στίχοι. Μὰ νόημα λεπτὸ καὶ ὄρατα βαλμένο. Ἡ μόνη θλίψη τῆς ποιητρίας εἶναι ἡ νοσταλγία μιᾶς προδομένης ἀγάπης. Ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι λόγος γιὰ θλίψη. Ἐνάντια, ἡ ἀγάπη βρῖσκει στὴν ὁλοένα ἀνανεούμενη περιπέτειά τῆς τὸ μυστικὸ τῆς χαρᾶς.

Στὰ τετράστιχά τῆς, ὅπου ἐλπίσαμε μιά κάποια πρωτοτυπία, συναντήσαμε κοινὰ καὶ τετριμμένα πράγματα. Μιά προσεκτικώτερη ἀναθεώρηση—θὰ προτείναμε—τῆς ποιητικῆς τῆς ἐργασίας θ' ἀβγάζε πολλὰ ψεγάδια καὶ θὰ τῆς ἔδειχνε πολλὰ σφάλματά τῆς.

Σὲ νεότερη ἐμφάνισή τῆς, ἂν δὲν εἶναι τόσο βιαστική, θὰ τὸ κατορθώσῃ πιστεῦσαμε.

MIX. ΧΑΝΝΟΥΣΗΣ

ΑΛΕΚΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥ: «*Στιγμὲς τῆς Ἐπαρχίας*».

Ὁ ἄγγος τῆς σημερινῆς, ρηχῆς καὶ μηχανικῆς ζωῆς, ἄρχισε νὰ δίνει τροφὴ καὶ στοὺς ποιητῆς, τοὺς πρὸ γαλλίσιους συνήθως τεχνίτες, τοὺς «κοιμωτὲς κοιμητῶν». Ἡ ἀγάπη, οἱ φυσικὲς ὁμορφιές, τ' ἀρογοτάλια καὶ τὰ βουνά, τὰ σύννεφα καὶ τ' ἀ-

στέρια, οἱ συγκινήσεις τοῦ σπιτιοῦ, εἶνε θέματα κοινὰ, καὶ ἀρετὰ δύσκολα ἐξ ἄλλου, μιά καὶ τάχουν καταλασπαστὴ πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποιητῆς. Ἐξ ἀνάγκης λοιπόν, ἢ προσοχῆ τῶν νέων ἐστράφη ἄλλου. Ἔτσι ἐφευρέθηκε τὸ «ρεπορτάζ διὰ μέσον τῶν αἰώνων»—δανειζομαι τὴ φράση ἀπὸ γνωστὸν ποιητὴ—ἢ σάτυρα παραδόξων ἀνθρώπων, ὄρισμένων ἐπαγγελμάτων, ἢ περιγραφή τοῦ θορύβου τοῦ μοτέ, ὁ αὐτοσαρκασμός, ἢ ἐμμετρὴ ἐπανάσταση κατὰ τῶν καθεστῶτων καὶ «ἄλλα ἡχερὰ παρόμοια». Καὶ στὸ νέο αὐτὸ εἶδος τὰ πράγματα δὲν ἀλλάζουν: αὐτοὶ πού ἔχουν μέσα τους φωτιὰ κατορθώνουν νὰ μᾶς συγκινοῦν, ὄχι γιὰτὶ λένε νέα πράγματα, ὄχι γιὰτὶ τὸ θέμα ἔχει σημασία, ἀλλὰ γιὰτὶ τὰ λένε μὲ ποιητικὸν τρόπο, γιὰτὶ τοὺς φορᾶνε τὴ δημιουργικὴ τους πνοή. Οἱ ἄλλοι παρ' ὅλες τὶς προσπάθειές τους, παρὰ τὴν ἐκζήτηση καὶ πολλὰς φορὲς καὶ τὰ ἐπιτυχημένα «εὐρήματα» μᾶς ἀφίνου ἀσυγκίνητους—ὅταν δὲ μᾶς ἐξεγείθουν. Εἶνε μάλιστα χειρότεροι ἀπὸ τοὺς συναδέλφους τους, τοὺς ἐπίσης ἀσημους τῆς παλαιᾶς σχολῆς. Γιὰτὶ εἶνε προτιμώτεροι ἢ κοινοτοπία ἀπὸ τὴν ἀρλούμπια, ὅπως προτιμώτεροι εἶνε ἢ μορφὴ ἑνὸς κοινοῦ, ὄχι ὀραίου ἀνθρώπου ἀπὸ τὴ μορφὴ ἑνὸς τέρατος.

Ὁ ποιητὴς πού ἔγραψε τὶς «*Στιγμὲς τῆς ἐπαρχίας*» εἶνε μοντέρνος. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἕνας ἀπλὸς καινοθῆρας, ἕνας ξιπασμένος ἐπαρχιώτης πού ζητᾷ νὰ μᾶς ξαφνίσῃ μὲ παραδοξολογίες καὶ νεολογισμούς. Ποιητὴς ἀληθινός, ἔπηρε τὸν καινούργιο δρόμο, ἀπὸ ἀνάγκη ἐσωτερικῆ, ἀπὸ ἀληθινὴ διάθεση. Ἡ μονότονη ζωὴ τῆς ἐπαρχίας ἐβάρυνε καταθλιπτικά τὰ στήθη του, τὸν ἔκανε νὰ βγάῃ ἀντὶ στεναγμῶν σαρκαστικὰ ξεφωνητὰ πού δὲν τοὺς λείπει ὅστόσο ὁ λυρικὸς παλμός:

Ποιητικὸ πολὺ νὰ ζῆς σὲ μιά ἐπαρχία,
σ' ἕνα μικρὸ χωριό, «νὰ διέρχεσαι τὸν βίον
μακρὰ ἀπ' τὴ ματαιότητα τῶν ἐγκοσμίμων»
μὲς στὴν ἀτάραχη γαλήνη κι' ἡσυχία.

Πρῶτ-πρῶτὸ στὸ μαγαζάκι σου νὰ τρέχεις
μὲ ὑπομονὴ καὶ μὲ βλακεία καθωπλισμένος
μὲ τὶς γυναῖκες τοῦ χωριοῦ σου ὑποχρεωμένος
λογαριασμούς διαρκῶς νὰ μπλέχνεις, νὰ ξεμπλέχνεις.

Γενναῖα μιά δόση λυρισμοῦ πάρε, κ' ἐξίσου
ρωμαντισμὸ καὶ συγκατάβαση περιόσια,
κι' ἀφοῦ ἀντιγράψεις τοῦ χωριοῦ τὰ θεῖα Ἥλυσια,
τράβα τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ σου καί... κοιμήσου!

Ὁλόκληρο τὸ Β' μέρος τῶν «*Στιγμῶν τῆς ἐπαρχίας*» ἀποτελεῖται ἀπὸ τραγούδια πονεμένα πού ἔχουν τὴ μορφὴ τῆς σατύρας. Τὸ «*Ἱπποδρόμιο*», ὁ «*Καφενέας*», ἢ «*Εὐάνδρος Μάνδρα*», ὁ «*American Boy*», ἢ «*Φιλανθρωπικὴ ἀγορά*», ὁ «*Τοζογλύφος*», τὸ «*Εἰρηνοδικεῖο*», ὁ «*Γραμματίας*» κ. ἄ. εἶνε τραγικὲς κραιπνὲς πνιγμένες σ' ἕνα γέλιο πικρὸ καὶ παραχαζικό.

Στὸ πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου ὁ κ. Φράγγος μᾶς δίνει μιά σειρά ἀπὸ τραγούδια εὐγενεῖα, ἀγνὰ λυρικὰ ἄνθη, πού ἂν δὲν εἶνε ὅλα ἄρτια, ἀπὸ κανένα ὅμως δὲ λείπει ἢ εὐκρίνεια καὶ ἡ πνοή.

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΑΤΡΟ

Z. ΝΤΕΒΑΑ: «*Ταβάριτο*», *θέατρο Κοτοπούλη*.

Ἕνα ἔργο ἀπὸ τὰ καλύτερα τὰ γαλλικά, πού δὲν κινεῖν ἔννοιες καὶ καὶ μούς, τὰ ἐντελῶς καλογραμμένα, πού ἀξία τους εἶναι ἡ κομψότητά τους καὶ τέχνη τους ἢ προσεγγιστὴ τους ἢ τεχνικὴ τους. Νοῦς καὶ ποίηση δὲν ὑπάρχουν φυσικά παρὰ μιά σκηNIKῆ δεξιοτεχνία εὐπεπτη καὶ συμπαθητικῆ, εὐχάριστη μόνο μετὰ τὸ δειπνο. Τὸ θέμα του ὅμως δὲν ἦταν ἀπὸ κείνα πού ἔχουν κάποια ἠχώ στὸ ἑλληνικὸ κοινόν. Τοὺς ῥόσους πρίγκηπες, τοὺς ξεπεσμένους, δὲν τοὺς ξέρουμε καὶ τόσο ἐδῶ

και οι τύχες τους είναι υπόθεση μαγατιάτικη. Γι' αυτό και για να τους πλησιάσουν πιο πολύ στους θεατές μας, η Μαρίκα νόμισε πως έπρεπε να δώσει στο ρόλο της και στο Λογοθετίδη μια κίνηση πιο ηθογραφική, να πούμε, και πιο χαρακτηριστική. Θά έλεγε κανείς πως και η Μαρίκα, η ίδια χοροδίδευε πιο πολύ την πριγκιπίσσα που έπαιζε παρά του τη συμπαθούσε. Ο συγγραφέας όμως, προφανώς, τους αγαπάει τους ερώσους του και πιο πολύ θέλει, άχακα, να πειράξει τους Γάλλους που τα χάνουν μπροστά τους.

Ο Ζ. Ντεβάλ έγραψε και είναι παγιμένα και στο δικό μας θέατρο και άλλα έργα πολύ καλύτερα. Λένε πως το «Ταβάριτς» είχε στην Εύρωπη πολλή επιτυχία. Μπορεί. Δεν τον ζηλεύω τον καλό συγγραφέα ούτε του εύχομαι να γράψει παρόμοια έργα.

Ο κ. Γουβρηλίδης πολύ καλός πραγματικά και καλά ντυμένος ο κ. Λωράτος ή δίσ Χατζηπαναγιώτη και η πολύ νεαρή για μητέρα κ. Ησαΐα, ούτε καλός ούτε κακός ο κ. Παππάς, και πετυχημένοι ο κ. Βάγλας και ο κ. Γιαννίδης με την κ. Παναγιωτίδη. Ασφαλώς όλοι θα έπρεπε να σημειωθεί το παίξιμο του κ. Σπύρου Μουσούρη και η εμφάνιση του γενικά και η πολύ εκφραστική φάτσα που είχε κάνει. Φαίνεται πως κάτι τέτοιο ρόλοι του στέκουν του κ. Σπύρου Μουσούρη.

Και στην «Παλιοναΐκα» και στο «Ταβάριτς» τις σκηνογραφίες τις είχε κάνει ένας πολύ νέος και σχεδόν αυτοδημιούργητος σκηνογράφος, ο κ. Γιάννης Σύμ, που έχει δουλέψει ακόμη και τα περισσότερα στον «Ποδόγυρο» και στο «Ντόπιο φρούτο» της «Αλάμπρας». Είναι φανερό πως αποχτήσαμε τώρα έναν καινούργιο καλλιτέχνη της θεατρικής ζωογραφικής με ατομικότητα και με γούστο, που μέσα με την ημέρα γίνεται καλύτερος. Η κουζίνα του «Ταβάριτς» το φανερώσει και μονάχα, όταν ερμηνεύεται στην Έπιθεώρηση παρατηρεί κανείς ότι τα φόντα του είναι κάπως άρχα και τουτο προέρχεται ίσως ή από το φως του εργαστηρίου του ή γιατί λογαριάζει τον πιθανό φωτισμό, που συνήθως δεν θυμούνται όλοι οι ηλεκτρολόγοι να τον κανονίζουν σύμφωνα με τις απαιτήσεις των σκηνογράφων.

ΑΑ. ΔΙΔΩΡΙΚΗ: «Λόρδος Βύρων» Έθνικό θέατρο.

Ο κ. Άλ. Λιδωρικίης δεν είναι καθόλου νέος, αν και δεν είναι η ηλικία του μεγάλη. Είναι γέρος. Γιατί χαρακτηριστικό γεροντικό είναι η ρουτίνα ή κάπως καλογραμμένη βέβαια ρουτίνα της «Μεγάλης Στιγμής», που είχε μίαν εκπληκτική θεατρικότητα, την εύκολη δηλ. διαδοχή των σκηνών, που όλοκληρη ή χρονική της Αθήνας την επαινέσει—κι' έκανε πολύ καλά τέτια υποδοχή έπρεπε να της γίνει, γιατί την είχε γράψει ένας νέος και πιο πολύ άξιζαν οι ελπίδες που στηρίζαμε καλόπιστα κι' εύκολοπιστα όλοι μας στον κ. Α. Λιδωρικίη και που τις πιστέψαμε πρόθυμα ή που θελήσαμε να τις πιστέψουμε. Ρουτίνα. Καμιά σκέψη, τίποτα αίσθημα. Κινηματογράφος. Σά να μην υπάσχει η ελληνική ζωή η σά να μην έχει ο ελληνικός κόσμος πάθη, προβλήματα και αγωνίες. Αυτός ο δρόμος της ρουτίνας είναι ο εύκολότερος για την «επιτυχία», μα δεν είναι τίμιο να τον πάρει κανείς. Υπάρχει ένα βαρύ καθήκον προς αυτό το πράγμα που λέγεται νέος ελληνικός πολιτισμός: να τον ανυψώσει ο νέος στην περιοχή που του δόθηκε, να μιιά ύψηλη λαχτάρα το να εκμεταλλεύεται κανείς όμως τη θεατρική αμάθεια του κοινού δεν είναι τίμιο, μα καθόλου τίμιο.

Ο «Λόρδος Βύρων», εΐταν μιιά πικρή απογοήτευση και θόλωσε κιόλας και τη φήμη της «Μεγάλης Στιγμής», γιατί φανέρωσε τα ελαττώματά της και το έδειξε ως χαρακτηριστικά του συγγραφέα. Το ιστορικό θεατρικό έργο δεν είναι δύσκολο, όχι δε λέμε φυσικά για κανένα «Τούλιο Καίσαρα» του Σαίξπηρ παρά για ένα έργο, απλώς καλό το ιστορικό έργο δίνει πρώτα—πρώτα μιιά υπόθεση ολοκληρωμένη κι' αυτό είναι σπουδαία άβαντα' χρειάζεται όμως μιιά μόρφωση, μιιά ταυτότητα, έστω και μικρή, του συγγραφέα με τους ήρωας ή με τον ήρωα, μιιά συμπάθεια για την εποχή και μιιά τοποθέτηση του εαυτού μας απέναντί της. Λίγο οίσθημα. Λίγη φαντασία. Λίγη σοβαρότητα. Μα ό κ. Λιδωρικίης είναι δημοσιογράφος. Που καιρός για όλα τούτα;

Αυτός άσέβησε στο Βύρωνα' κοινά μās τον παρουσίασε «ποιητή» μ' εκείνη την

άντιληψη που έχουν για τους ποιητές πως είναι υπερέφαλα όντα, μονότονα, τον έβριλε να ερωτεύεται μόνο σά να μην είχε άλλη δουλειά στη ζωή του. Μās έκανε και το σοφό στοχαστή στο πρόγραμμα του Έθνικού και μās νανούσε με μιιά ξεραΐλα φοβερή. Έγραψε και κάτι «έτερόθαλα» κι' ένα «εγκαταλειμμένο» γεμάτο γούστο κακό, αν και γενικά κάπου—κάπου ο διάλογος δεν ήταν άσημος και βρισκό πολύ σωστό να μην πάρει τί Βύρωνα σ' ένα γεγονός, παρά κομματιστά. Μόνο που ίσα—ίσα ένα γεγονός πήρε στην ουσία, το Βύρωνα—καταχτητή γυναικών. Δεν μās εξήγησε το γιατί εΐταν αυτός εξαιρετικός μέσα σ' ένα κοινό περιβάλλον. Η ιστορία δε ξη στον κ. Λιδωρικίη, τα περασμένα δεν τον συγκινούν, δεν έχει την ικανότητα να συγκινηθεί. Ρουτίνα, χαμηλά φτερά και πάει και η πεποίθηση στους νέους, που μās είχε χαρίσει με τη «Μεγάλη στιγμή». Δεν έχουμε τίποτα να επιδείξουμε στη γενιά που φύγει: Η μεγαλύτερη ζημιά.

Ο νόμος ο ποινικός τιμωρεί τον ένοχο, μα τιμωρεί και τον ηθικό αΐτουργό. Αφήνουμε κι' έμεις τον κ. Λιδ. να βρίσκει πως η ελληνική χρονική δεν καταλαβαίνει κι' ερχόμαστε στον κ. Φ. Πολίτη που χοροδίδει την κοινωνία:

Ύστερ' άπ' τη «Μεγάλη στιγμή» κάθησε κι' έγραψε στην «Πρωΐα» έν' άρθρο από κείνα τα μαζόσυρτα και τά υπνωτικά και προσπαθούσε, βέβαιος για την υποστηρίχτηιά του την κοιταμάρα μας, πως εΐδε σ' αυτό το έργο γερή σκέψη και φιλοσοφία. Αυτές τις μέρες είχαν εγχοιθεί ο «Λόρδος Βύρων» και είχε γίνει στους ήθοποιούς η ανάγκη του. Ο κ. Φ. Πολίτης, που από άστηγός κριτικός γίνθηκε στον πνευματικό μας βίο προαγωγός, θέλησε μ' αυτό το άρθρο να επισημοποιήσει τη «διανοητικότητα» του νέου συγγραφέα, καθώς ένας δικτάτορας θά έβγαζε στους ύπηκόους του ένα διάγγελμα γεμάτο από κατηγορηματικές προταγές.—Μετά το «Βύρωνα» όμως, άμόλησε μελάνι και δεν έγραψε λέξη.—Μ' αυτό το άρθρο ήθελε να στηρίξει και στον έουτο του ίσως το «Βύρωνα», με την ύπουλη άπαντοχή να ρεζιλευθεί ο συγγραφέας, όπως κι' έγινε στην πρεμιέρα. Από παντού φωνάζουνε στον κ. δόχτορα Ντόλφους ν' ανεβάξει έργα ελληνικά. Ανεβάξει λοιπόν κι' αυτός το «Βύρωνα», συγκαταβαίνοντας στην αυθάδικη έπιθυμία μας, άκριβέστερα μās τον πετάει στα μούτρα και θερίζει τον μικρότατο για μās, για όλους τους Έλληνες και χαρούμενο γι' αυτόν, θέρος πως τά ελληνικά έργα δεν άξιζουν. Γι' αυτό ανέβασε το «Λόρδο Βύρωνα». Για να σβύσει τ' όνομα το καλό του κ. Α. Λιδωρ., που μόλις είχε ανατείλει, γιατί φοβάται μήπως τυχόν βγει κανένας με άξια στο θέατρο και του διαψεύσει τις άνθελληνικές πεποιθήσεις του. Ο κ. Α. Λιδ. έπεσε στην παγίδα. Έγραψε το «Βύρωνα» με την προϋπόθεση ν' άρέσει στον κ. Φ. Πολίτη τον σημεϊωμά του στο πρόγραμμα, φαίνεται τουτο καθαρά μιλάει για καρλαυλικές ήρωϊκότητες και για «λύτρωση».

Λένε—και δεν ξέρω, αν το έγραψε και κανείς άλλος, μα υπάρχει αυτή η φριχτή φήμη και κυκλοφορεί, πως και το «Πλοίο» της κ. Καζαντζάκη γι' αυτό το έπαιξε, για ν' αποδείξει πως δεν έχουν άξια οι Έλληνες συγγραφείς.

Το σημεϊώνω έδω, για να μείνει όσο υπάρχουν στον κόσμο Βιβλιοθήκες, που θά φυλάνε τά περιοδικά, και ν' ανατριχιάζουν οι μεταγενέστεροι που βρέθηκε άνθρωπος μέσα στην Έλλάδα να θεωρεί σκοπό της ζωής του να ρεζιλευεί και να λυγίζει την πολύτιμη έννοια, που κλείνει η έννοια: «Έλληνες θεατρικός συγγραφέας». Θά το διαβάζουνε οι κατοπινοί και δεν θά το πιστεύουν. Ποτέ στη γη Έθνος δε γέννησε τέτιο φαρμακερό άνθρωπο με τόσο κολασμένη έπιθυμία.

Μπορώ να το φωνάξω. Εΐμαι κι' εγώ ένας ρωμιός, που το πιστεύω άσυγκράτητα πως ο πολιτισμός ο νέος ελληνικός και η πρόοδό του είναι ο σκοπός μας. Κάτι σάτιο υπάσχει στο Έθνικό και το σοροπίζει ο κ. Φ. Πολίτης. Δεν υιοθετώ τις διαδόσεις. Μα ποιός θά βάλει τον ικανότατο αυτόν σκηνοθέτη στο δρόμο του;—Και για να συννενοηθώ με τον πρόθυμο άναγνώστη μου, θά μου έπιτραπεί να το δηλώσω πιο καθαρά: άξιζει ο κ. Φ. Πολίτης, μα πιο πολύ παραδέχομαι πως είναι κακός.

Σωρός ξεδουθήκανε τα λεφτά. Σωρός. Τά λεφτά που ήτανε να βοηθήσουν το νέο ελληνικό πνεύμα. Άδεια!

Το σταθερό το γαρύσο σκηνικό ήτανε καλό και το μόνο του κακό ήτανε πως φανέρωνε, λέει, την ψυχικότητα του Μπαΐρον! Έλα, Χριστέ και Παναγιά! Στην

ΜΟΥΣΙΚΗ

REQUIEM, BERLIOS

Ο πιο μεγάλος μουσικός ρομαντικός. Γεννήθηκε στις αρχές του περασμένου αιώνα στο Côte Saint-Andre της Γαλλίας. Μικέρια, οικογενειακά άτυχηματα, κι αυτό που του κόστιζε πιο πολύ, η αδιαφορία των γύρω του, του παράσχεσαν σχεδόν ο' όλη του τη ζωή. Στη Γερμανία, και στη Ρωσία κατάφευγε για ν' ακούει, καμιά φορά τ' έργα του, αφού στη Γαλλία, την πατρίδα του, ήταν ο αϊώνιος παραγνωρισμένος! Το έργο του Berlioz έχει όλα τ' προτερήματα, και τ' ελαττώματα, του ρομαντισμού. Μπορεί να μην έχει ενότητα, να είναι φτωχό, σε αρμονία, κάποτε εξωτερικά, και ρητορικό, είναι όμως έντελώς προσωπικό, γεμάτο πλαστική ώμορφιά, πάθος και χρώμα. Στην Αθήνα ακούστηκαν αρκετά έργα του και, ιδίως, χορωδιακά, όπως η Παιδική ηλικία του Χριστού, ή καταδίκη του Φάουστ, και την περασμένη εβδομάδα το Requiem. Το τελευταίο γράφτηκε κατά παραγγελία, και εκτελέστηκε ύστερα από πολλές αναβολές το 1837 στο Μέγαρο των Απομάχων στο Παρίσι από 300 εκτελεστές (χωριστά ή χορωδία) με μεγάλη επιτυχία. Το έργο αυτό περισσότερο δραματικό και περιγραφικό, παρά θερηκευτικό, αφίνει μια βαθειά συγκίνηση, στον άκουστί. Έχει ειζόνες άγριας δραματικότητας. (Dies irae, Lacrymosa), που τις διαδέχονται στιγμές άφθαστης όμορφης και γαλήνης. (Quid sum miser offertorium). Η προσπάθεια του κ. Οικονομίδη να εκτελέσει με τη χορωδία Αθηνών το τόσο δύσκολο αυτό έργο είναι μεγάλη και του αξίζει κάθε έπαινος. Γι' αυτό θα παραβλέψουμε και την ελαττωματική σύνθεση της ορχήστρας (που να βρεθούν 8 φραγκότα, 12 κόρα και 8 τύμπανα στην Αθήνα) και στην έλλειψη μερικές φορές ενότητας ορχήστρας και χορωδίας. Τί σημασία έχουν άλλωστε οι λεπτομέρειες αυτές μπρός σε μια τόσο μεγάλη προσπάθεια;

Συναυλία έργων ΠΕΤΡΙΔΗ.

Νά ένας Έλληνας μουσικός πούχει την εύτυχία να εκτελούνται, τ' έργα του. Ο κ. Πετρίδης έδω και δυο χρόνια δεν έπαυσε ν' άσασχολεϊ την κριτική, και να κρατάει αδιάπτωτο το ενδιαφέρον του μουσικού κόσμου. Το τελευταίο διαπιστώθη, άκόμα μια φορά στη συναυλία έργων του μουσικής δωματίου πούδωσε τον περασμένο μήνα στο Κεντρικό. Ο κ. Πετρίδης άντιλαμβάνεται, κάπως διαφορετικά από τους άλλους Έλληνες συναδέλφους του την Έλληνική μουσική. Από τ' έργα του όλα περνάει μια ελαφριά δημοτική πνοή, χωρίς τη μονοτονία που παρατηρείται σ' άλλους που μεταχειρίζονται αυτούσια και συνεχώς τ' δημοτικά τραγούδια, προσπαθώντας μ' αυτό τον τρόπο να δώσουν Έλληνικό χρώμα στα έργα τους. Με την άντίληψη αυτή του κ. Πετρίδη συμφωνώ απόλυτα, γιατί νομίζω πως έτσι μόνο μπορεί να σταθεί Έθνική μουσική. Από τ' έργα που παίχτηκαν ξεχωρίζουμε την Έλληνική σουίτα για πιάνο (Modale). Τα έπτά αυτά κομμάτια σαν παραλλαγές σ' ένα θέμα, είναι γραμμένα στη φόρμα της παλιάς σουίτας (έπιστροφή στον Μπάχ). Αφήνουν ευχάριστη και πρωτότυπη έντυπωση με τις Έλληνικές κλίμακες που μεταχειρίζεται ο συνθέτης. Η σουίτα αυτή έχει τόσες τεχνικές δυσκολίες που μόνο ένας Φαραντάτος μπορούσε να της άφηφήσει. Ο «Θυλός της άγάτης» ή ποιήματα του Πορφύρα, που τόσο πιστά ύπογραμμίζει ή μουσική, τραγουδήθηκαν ίκανοποιητικά από την κ. Καραντινού. Το πρόγραμμα άρχιζε με τη συμφωνία δωματίου και τέλειανε με της 7 σπονδες για μικρή ορχήστρα. Για το τελευταίο έγραφα όταν πρωτοπαίχτηκε με το Μητρόπουλο. Για τη συμφωνία, για να μην άδικηφεί ο συνθέτης, χρειάζεται μια δεύτερη άκρόαση. Γενικά ο κ. Πετρίδης είχε επιτυχία ως συνθέτης κι άποτυχία ως διευθυντής ορχήστρας. Κι' ο κόσμος, τον χειροκρότησε για την πρώτη του ιδιότητα.

Συναυλία ΔΩΡΗ και ΓΙΑΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ.

Το είδος της συναυλίας (κά δυο πιάνο), μ' α' ή φήμη στην Ευρώπη του Ξεφού Μαργαρίτη τράβηξαν την προσοχή του μουσικού κόσμου, πράγμα που δεν συμ-

βαίνει πάντοτε όταν πρόκειται ν' άκουστούν Έλληνες εκτελεστές, στη συναυλία τους τον περασμένο μήνα στη σάλα του Ωδείου Αθηνών. Σ' ένα πρόγραμμα, που πρώτη φορά άκούσαμε, από κλασσικά και Έλληνικά έργα Μεταξά, Μητρόπουλου και Μαργαρίτη, οι δυο Ξεφουστοί καλλιτέχνες έδωσαν δείγματα μεγάλης μουσικότητας, ενότητας στην καλλιτεχνική άντίληψη και κατατηχητικής δεξιοτεχνίας (κονσόρτο Λίστ), που το πυκνότατο άκροατήριο τους χειροκρότησε θερμότητα.

Χορωδία ΓΛΥΚΟΦΡΙΑΗ.

Η μικτή χορωδία του κ. Γλυκοφριάη έκανε την πρώτη της εμφάνιση έφertos με μερικά τραγούδια του Σοϊμπερτ, Μέντελσον, Μότσαρτ, Ροδίου, Γλυκοφριάη και το μικρό όρατήριο του Ντοβιζέττι Miserere. Στην ίδια συναυλία τραγούδησε για πρώτη φορά και μια παιδική χορωδία. Δέ μπορώ να καταλάβω γιατί ο τόσο εύσυνείδης κ. Γλυκοφριάης βιάστηκε να εμφανίσει τ' αρατωμένα αυτά μικρά, που μ' όλη τους την προσπάθεια δεν κατόρθωσαν να ξεαλειψούν την έντυπωση πως τραγουδάει μια τάξη του δημοτικού σχολείου, καλά όπωσδήποτε καταρτισμένη. Η μικτή χορωδία, ιδίως το άνδρικό τμήμα, μου έφάνη έφertos πολύ βελτιωμένη, το γυναικείο όμως ύστερη άκόμα φωνητικώς. Γενικά ή έντυπωση μου είναι πως για μια εμφάνιση της χορωδίας με αξιώσεις χρειάζεται άκόμα πολύ δουλειά και ύπομονή, που ή εύσυνειδήςια του διεθνηντού της π' άσ' ύπόσεται.

Η δίσ Μπακούρη έχει ταλέντο. Συμπαθητική εμφάνιση, μεγάλη και θερμή φωνή, έκτος από της χαμηλές νότες που βγαίνουν κάπως έφρινες, καλή άναπνοή, και άρκετη μουσική άντίληψη. Τραγουδάει με την ίδια επιτυχία τ' αlieder, όπως και τ' θεατρικά έργα, γιατί όμως σ' όλες της γλώσσες του κόσμου; Δέν καταλαβαίνει ότι είναι εις βάρος της diction της ή γλωσσική αυτή βαβυλωνία; Δε φροντίζει λοιπόν να διορθώσει τ' μικρά αυτά ελαττώματα, γιατί είναι νέα και της άνοίγεται ώραίο μέλλον μπροστά της.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

Στο νομοσχέδιο που καταρτίστηκε για τις συντάξεις των ηθοποιών, συμπεριλήφθηκαν και οι παραγκιολοπάχτες γιατί, όπως είπε κάποιος άρμόδιος, ο «Καραγκιολής» είναι το πρώτο Έθνικό μας θέατρο.

Αν και δεν έχουμε καμιά άντήρηση, αφού και το «σημερινό» δεν διαφέρει καθόλου απ' αυτόν, όσοσο άς μ' άς επιτραπεί να υποβάλλουμε και μεις μια παράκληση: Νά συμπεριληφθούν στο νομοσχέδιο και οι «γαϊτανάτζηδες» και κείνοι που παίζουν τα «ρόταλα» τις άπόκρηες.

Η «ΕΝΩΣΗ ΈΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ»

Υστερα από το άγριο άλληλογρονθοκόπημα των μελών της, ύστερα απ' τις χυδαίες βουσιές που άκουγόντουσαν μέσα στην αίθουσα των συνεδριάσεων της, από μερικούς ταρτούφους της λογοτεχνίας, ή «Ένωση των Έλλήνων λογοτεχνών», παρέδωσε το πνεύμα της εις Κύριον.

Η διάλυση της βέβαια δεν ευχαριστεί κανένα, ούτε φανταζόμαστε κανέναν να χάρηκε γι' αυτό.

Όσοσο όμως, ήταν κάτι που το περιμέναμε γιατί αυτό το άποτέλεσμα έχει πάντα κάθε όργάνωση που κλικοποιείται...

ΤΟ «ΕΘΝΙΚΟ»

Σ' όποιοδήποτε άλλο μέρος του κόσμου γινόντουσαν όσα γίνονται με το δικό μας «Έθνικό» θέατρο, οι άρμόδιοι κι' οι πάραπαν απ' τους άρμόδιους, αν δεν συγχωνώντουσαν οιπρώτοι, θά φρόντιζαν να πληροφρηθούν, γιατί όλη ετή ή κατακαυαγή εναντίον του Κρατικού θεάτρου, που άλητεύει σαν άλήτης στην όδον Άγίου Κωνσταντίνου.

Ώστόσο, *αν υπάρχει*, στο ύπουργείο της Παιδείας «Δις καλῶν τεχνῶν» κι' *αν υπάρχουν* ἀκόμη ἄνθρωποι πού δὲν παίρνουν τὸ μισθὸ τοὺς *τζάμπα* κι' *αν εὐαρεστοῦνται*, ἄς ἐξηγήσουν στὸν κόμο τί παράξενα πράματα εἶναι αὐτὰ πού λέγονται καὶ γράφονται γιὰ τὸ θέατρο τῆς ὁδοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀφοῦ τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεώς του εἰσπράττονται ἀπ' αὐτόν...

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ :

(Ἀναγγέλουμε ὅσα μᾶς στέλλονται σ' ἓνα καὶ κρίνουμε ὅσα σὲ δύο ἀντίτυπα)

ΠΙΝΟΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ: Ποιητικὴ Συλλογὴ τοῦ κ. Ἄπ. Μαμέλη.
 ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΠΙΝΟΥ: Ποιητικὴ Συλλογὴ τοῦ κ. Μάρκου Τσιριμώζου.
 ΔΟΞΑ: Ποιητικὴ Συλλογὴ τοῦ κ. Γ. Σ. Δούρα.
 Α'Υ'ΑΕΣ ΜΟΡΦΕΣ: Ποιητικὴ Συλλογὴ τοῦ κ. Μπάμπη Νίντα.
 ΘΑΙΜΜΕΝΟΙ ΣΚΟΠΟΙ: Ποιητικὴ Συλλογὴ τῆς δ. Χρυσιάνθης Ζιτσαίας.
 ΑΜΑΒΑΣΙΑ: Ποιητικὴ Συλλογὴ τοῦ κ. Φώτη Ἀγγουλέ.
 ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ: Ποιητικὴ Συλλογὴ τοῦ κ. Ἀλέξου Φράγγου.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ

Νικ. Κούρ. Νὰ διαβάσετε πολὺ ἀκόμη. Α-Σ Γ-Σ. Πήρατε ἓνα ὄραιο θέμα καὶ τὸ ἀφήκατε ἀνεκμετάλλευτο. Ξαναγράψτε το πρὸς σχετικὰ κι' ἀλλάξτε τὸ τέλος του. Ἡ ἔκδοσις θὰ στοιχίσῃ 1.800 δραχ. *Τριάνθην.* Ἀπ' τὰ τραγούδια σας ἀξιοποῦσετο μόνον ἡ «Εὐχή». Ἔχει ὅμως ἀκατάστατο μέτρο καὶ πολλὰς χασιωδίες. Ξανακινεῖτε το καὶ στείλετε τὸ μᾶς διορθωμένο. *Α. Χριστάτου.* Καλὸ. *Π. Γιαννουδάκη.* Ἀπ' τὸ σονέτο σας καλὰ μόνον τὰ δύο τρίστιχα. Στείλετε μᾶς κανένα ἄλλο. *Α. Βενέτην.* Μᾶς παραξενεῖται τοῦτο: Ἐνῶ τὸ διήγημά σας στὸ σύνολό του δὲ λέει τίποτα ἔχει τοῦ καὶ πού μερικὲς φράσεις ποῦναι περιφραγ. Γιὰ στείλετε μᾶς καὶ κανένα ἄλλο. *Α. Τωνίου.* Τὸ βιβλίον θὰ στοιχίσῃ 3.000 δραχ. Ἀκριβῶς, ἐπειδὴ εἴσατε 17 χορονῶ, δὲν πρέπει νὰ παίρνετε γιὰ ὀδηγητὴ σας τὴ θλίψη, ἀλλὰ τὴ χαρὰ καὶ μόνον αὐτή. Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο, τί νὰ σᾶς πῶμε; Διαβάστε πολὺ ἀκόμη. Ὁ καιρὸς γιὰ νὰ γράψετε θὰ ὑπάρχῃ πάντα. *Σ. Πεταλούδην.* Καὶ μετὰ τὸ πεζο σας καὶ μετὰ τοὺς στίγους σας, κατὰ θέλησιν νὰ πῆτε, δὲν μπορεῖτε ὅμως νὰ τὸ ἐξωτερικεύσετε. Κατάλληλο γιὰ δημοσίευσιν δὲ βρισκόμην κανένα. *Τάκην Γιάνου.* Ὅταν στέλλετε κάτι σ' ἓνα περιοδικὸ καὶ τοῦ ζητᾶτε νὰ τὸ δημοσιεύσῃ, νὰ μὴ στέλλετε καὶ τὸ ἀντίγραφό του σ' ἄλλο. Τὸ διήγημά σας πολὺ ὀλογο κι' ἡ κεντρικὴ του ἰδέα ἀβάσιμη. *Μ. Α.* Περάστε κανένα ἀπόγευμα 6-7. *Τ. Μοιραῶν.* Καλὸ τὸ «Μνημόσυνο» στὸ σύνολό του καὶ πολὺ καλοὶ οἱ τελευταῖοι του στίχοι. *Γ. Μακρῖδην.* Ἀπ' τὸ τραγούδι σας λείπει ἡ ἀνώτερη δημοσογικὴ πνοή, μὰ λείπει καὶ ἡ ἐκφρασις. Ἄν ἔχετε, στείλετε μᾶς κανένα καινούργιο. *Κ. Χρόνη.* Σεχωριστὴ συγκίνησις μᾶς ἔδωσε τὸ μετονημένο κι' εἰλικρινέστατο γράμμα σας. Ἐκεῖ πού ἔχετε κάποια κλίση εἶναι ἡ πεζογραφία. Ἄν ἔχετε στείλετε μᾶς κανένα συντομώτερο διήγημά σας. *Κ. Μουζέλη.* Σᾶς γράψαμε ἄλλοτε ὅτι τὰ ποιήματά σας ὑστεροῦν σὴν ἐκφρασίῃ. Τὰ ἴδια σᾶς λέμε τώρα καὶ γιὰ τὴν «καλογορή». *Κ. Χιονίδην.* Ὅταν ἐκδοθοῦν θὰ σᾶς τὰ στείλουμε. *Κ.* Δὲν ἀπαντᾶμε σὲ ἀνονημογράφοις. *Χ. Μεμένον.* Τὸ διήγημά σας ἔχει πολλὰς ἀξιόλογες ἀρετὰς τὸ χαλάει ὅμως ἡ πολυλογία του. Στείλετε μᾶς, ἂν ἔχετε, κανένα πρὸ μικρό. *Α. Ντόναν.* Εὐχαριστοῦμε καὶ σᾶς καὶ τὴν «Ἐνοσή σας» γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Περιμένουμε νέα συνεργασίαν σας.

ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΘΕΠΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ

Τὸ «Ξεκίνημα» θ' ἀρχίσῃ νὰ δημοσιεύῃ σὲ ἰδιαίτερο τεῦχος, οὕτως ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ τόμος, τὴν

“ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ,,

τῆς περιόδου 1928—1934.

Στὴν ἀνθολογία αὐτὴ θὰ συμπεριληφθοῦν οἱ καλλίτεροι νέοι ποιηταὶ πού ἔχουν κάνει τὴν ἐμφάνισή τους στὸ διάστημα αὐτὸ εἴτε μετὰ τὴν ἔκδοσις βιβλίου τους, εἴτε μετὰ τὴν συνεργασίαν τους στὰ διάφορα περιοδικά.

Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ θὰ προτάσῃ ἀπ' τὰ ποιήματα κάθε νέου κριτικὸ προλογικὸ σημεῖομά της.

Ἡ ἀνθολογία θὰ τυπωθῇ καὶ σὲ χαρτὶ πολυτελείας καὶ θὰ κυκλοφορήσῃ διὰ τῶν βιβλιοπωλείων μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τόμου.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙ ΜΕΤΟΧΙΚΑ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 1.205.000.000
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1933) ΔΡ. 8.794.000.000

Κεντρικὸν Κατάστημα : Ἐν Ἀθήναις

Ἵποκαταστήματα καὶ Πρακτορεία : εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα

Ἵποκαταστήματα καὶ Πρακτορεία ἐν Αἰγύπτῳ , :
Κάιρον, Ἀλεξάνδρεια, Ζαγαζίκ.

Ἴ�νταποκριταί, εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ
πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσω-
τερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμ-
φέροντας ὄρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρῶ-
την ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμία καὶ ταμιευτηρίου) εἰς
δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα, μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐ-
πιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK : 51, MAIDEN LANE

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς
Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολι-
τείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν
ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα \$ 1.500.000